DE
VARIOLA
ET
AFFECTIONE
HYSTERICA

T. SYDENHAM

1682

J, x. 63305/B

MEDICAL SOCIETY OF LONDON
ESTABLISHED 1773
11, CHANDOS ST. CAVENDISH SQ.

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

63305/B

Accession Number

Press Mark

SYDENHAM, T.

Vu

B. M. 24

DISSERTATIO EPISTOLARIS

Geo Rutland

AD

Spectatiſſimum Doctiſſimumq; Virum

GULIELMUM COLE, M. D.

DE

Obſervationibus nuperis circa curationem Variolarum Confluentium

Nec non de

AFFECTIONE HYSTERICA.

LONDON MEDICAL SOCIETY

PER

THO. SYDENHAM, M.D.

LONDINI:

Typis *M. C.* impenſis *Walteri Kettilby*, ad Inſigne Capitis Epiſcopalis in Cœmeterio D. Pauli, CIↃ CI CLXXXII.

Humaniſſimo Viro

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

MIraberis fortaſſe, Clariſſime Vir, quiſnam importunus interpellator graviora tua interturbet negotia: ſed veniam, confido, dabis, poſtquam intellexeris, eâ potiſſimùm de causâ hanc tibi moleſtiam creari, ut grati animi ſenſa exprimat venerabundus Tui cultor. Quippe tantos ex elaboratiſſimis tuis, circa Morbos acutos, commentariis, agnoſco me accepiſſe fructus, ut ad grates authori perſolvendas me prorſus obligatum teneam. Tam accuratè ſingulas annorum, aeriſq; quas tractandas ſuſcepiſti, Conſtitutiones, cœpto antehàc inaudito, obſervaſti; tam genuinas, faciléq; obvias, pro ſingulis,

ſingulis, qui in illis occurrebant, affectibus ſanandis, indicationes excogitaſti; tantoque ingenii nitore totum opus exornaſti, ut meritò tantam ſagacitatem, tam indefeſſo labori junctam, ſuſpiciamus: unde & ægrotos, & medicos tibi æternùm devincis.

Quanquam verò cuncta, quæ pertractas, accuratè adeò abſolviſti, ut pronum ſit de ſingulis in laudes tuas erumpere; præ cæteris tamen haud mihi temperare poſſum, quin impensè tibi gratuler methodum tuam circa Variolarum curationem; cujus ope, quin feralis ille hactenus affectus terrificam ſuam exuat larvam, interque facillimè curabiles (niſi malignitas, vel quiddam valde inſolitum acceſſerit) ſe ſiſtat, nullus ambigerem, ſi per nutriculas (turbam rarò non inimiciſſimam hominum ſaluti) liceret, quæ calido ſuo regimine, & medicamentis omnia uſque adeò peſſum dant, totq; ubivis in ſepulchrum ante tempus præcipitant.

pitant, ut meritò Tu, Doctiſſime Vir, humani generis Vindex audire merearis, qui ægrotis, miſerè, cumque extremo vitæ diſcrimine palantibus, te ducem fidiſſimum præbes, ut in ſalutis viam, ſi ductum tuum ſequi volent, redeant. Ut de me loquar, quanquam meis fidere ratiociniis aliquatenus reformidarim, diu tamen credidi, variolarum eruptionem, ſicut non ipſum eſſe morbum, ſed febris criſim; ſic par reliquis criſibus deſiderare regimen, in quibus, omnium Medicorum effatis ſancitur, totum negotium naturæ committendum, ſi cuncta rectè procedant; id quod plerumque in iſto affectu cernitur, niſi plus juſto priùs exagitatus fuerit ſanguis. Poſtquam verò, perlecto aureo tuo libro, ſenſeram tandem panicos eſſe, qui me alioſque tam diu detinuerunt, timores, auſuſque fueram juxta tui præcepta (reclamantibus licèt quandoque non ſolùm vulgo, ſed etiam me-

dicis) ægros regere, tantum inde emolumenti iis, ubi in obtemperantes incidi, obveniſſe comperi, ut, quicquid alii ſenſerint, me feliciſſimum reputem, cujus in manus tantus devenit theſaurus. Porrò & ubi ad variolis confluentibus laborantes (quod tamen haud admodum ſæpè contigit) accitus fuerim, non dubitavi, quanquam animam jam agere viderentur, ad paregorica, tuâ fretus authoritate, confugere; idque ſucceſsu haud pœnitendo, imò verò ſtupendo. Tam multum equidem hâc in parte præſtitiſſe mihi videris, ut nil ſupereſſe, quod vel aliorum, vel etiam Tui, induſtriam exerceat, facilè crederem, niſi nuperrimè à doctiſſimo Viro, amicoque meo integerrimo, D. Kendrickio (qui humanitatem tuam plurimùm celebrat) audiviſſem, te innuiſſe novas quaſdam (quas & ad praxin ritè exercendam perutiles fore non poſſum non augurari, utpote à Te factas) circa

idem

idem ſubjectum tibi occurriſſe Obſervationes; quas niſi publico impertias, & in Tui famam, & in humanum genus injurius eris. Proinde (ſi quid apud te ignoti valeant preces) haud graveris, obſecro, Celeberrime Vir, eas in lucem emittere.

Sed nec hîc ſubſiſtam: Nempe ab eodem accepi, rariora quædam tibi obſervata fuiſſe circa Affectus, Hyſtericos dictos; qui ſanè ſicut doctiſſimorum medicorum, ab omni memoriâ, exercuerunt, imò laſſarunt ingenia, ſic (proh nimis ſæpe!) & medicandi traditas methodos eludunt; documentaque dant, quàm parùm tutum ſit, in Philoſophicis, noſtræ rationi nimium fidere, niſi iis in rebus quarum certitudinem à ſenſuum teſtimonio petere valemus. Plurimum, Digniſſime Vir, ulteriùs & à præſenti ſæculo, & à poſteris, haud dubiè mereberis, ſi & quæ circa hanc materiam meditatus es, propalare dignatus

tuis fueris. Hoc ſaltem à te mihi impetrare liceat, ut æqui bonique conſulas, quòd, non mei ſolum, ſed publici etiam causâ, ignotus tibi licèt, petere non erubuerim; utque me inter innumeros eos habeas, qui tibi ſe quam maximè devotos profitentur,

Devotiſſimum

GULIELMUM COLE.

Vigorniæ.
Novemb. 17. 1681.

Spectatiſſimo Doctiſſimoq; Viro

GULIELMO COLE, M. D.

SI uſque adeò Philautiæ indulgerem, Ornatiſſime Vir, ut eas quæ ad me nihil attinent laudes mihi arriperem, ægrè admodum me ab aliquali animi elatione continere valeam, laudatus tantopere à laudato viro, qui eruditiſſimis ſuis lucubrationibus orbi literario, mihi verò nec de facie, quod ſciam, innoteſcit. At verò quòd me tanto, licèt immerentem, honore dignatus fueris, id demum humanitati tuæ acceptum refero; cùm maximos quoſque & præſtantiſſimos viros ita natura comparaverit, ut

non tantùm leviter errantibus, ut ſit, æquiores ſint, ſed etiam in mediocrium ſtudiis deprædicandis, datâ vel quâlibet anſâ, ingenuo ſuo candori morem lubentes gerant. Cujus quòd & in ipſo me, & meis iſtis conatibus, ut ut tenuibus, publico tamen commodo deſtinatis, præclarum edideris ſpecimen, gratus agnoſco.

Ea quod ſpectat quæ à me præſtolaris, ſive jam editis de Variolis obſervationibus addenda, ſive etiam de Paſſione Hyſtericâ de novo tradenda, ita habe. Horum primum idcirco aggreſſus ſum, ut quæ olim deficere viderentur, ex iis quæ experientia jam annoſior mihi ſuggeſſerat poſſim ſarcire. Alterum verò ideo in me recipiendum duxi, tum quoniam Affectus Hyſtericos omnium poſt Febres morborum frequentiſſimos occurrere, tum quia

emolumenti aliquid è levidenſibus meis obſervationibus capi poſſe exiſtimarem. Neque tamen diffiteor aliam quandam, præter hanc publicum juvandi ſpem, mihi cauſam ſubfuiſſe, ut otium ſcilicet bene locarem, & tædium brumalium noctium honeſtiùs fallerem; cùm jam ingraveſcente ætate non ampliùs Congerrones foràs quæram. At quicquid id fuerit quod me primùm inſtigaverit, me non ita atque ſperaveram incœptis ac votis meis parem eſſe ſentio, cùm continua illa cogitationum ſeries, quâ mens obſtinatiùs defigenda eſt, mihi jam à multis annis ποδαγρῶντι nunquam non officiat, maximè verò, jam appetente Senectâ. Cùm itaque tam opportunæ appulerint humaniſſimæ tuæ literæ, brevi Reſponſionis limite expediam eorum ſummam quæ priùs fuſiùs deducenda meditabar.

Sumpto

Sumpto itaque à Variolis exordio, illud prælibandum cenſeo, quòd ſcilicet ea Febrium Intermittentium ſpecies quæ primùm Anno 1677, uti alibi diximus, caput extulit, atque etiamnum regnat, Anno videlicet, quo hæc conſcribo, 1681, hæ Febres, inquam, pro more Epidemicorum omnium, iis maximè tempeſtatibus graſſabantur, quæ cum earum indole magis faciebant, per annos iſtos omnes quibus vigebant; alienâ autem tempeſtate appetente, iis protinus Epidemicis cedebant, quibus illa magis favebat. Exempli gratiâ, ingruente Hyeme, nunquam non Tuſſi, & Febribus Peripneumonicis ab illa pendentibus locum dabant, ut & Variolis. Redeunte autem Vere dicta Febris poſtliminiò reverſa eſt. Ita Anno 1680, poſtquam Febris hæc per Autumnum omnia fuerat

fuerat depopulata, Variolæ brumali tempore eam excipiebant, ubiq; locorum graſſantes. Anno autem vertente, 1681 ſc. Febres intermittentes denuò recrudeſcebant, haud uſquequaque Epidemicæ, fractis jam & ſuccifis earum viribus; unde etiam Variolæ, hîc illîc ſparſæ, unà cum illis ſubpullulabant. Æſtate verò jam ingreſſâ Variolæ increbeſcere quotidie, tandemque ἐπιδημικώταται factæ ſtragem haud vulgarem edebant.

Hoc anno, luce meridianâ, quod aiunt, clarius mihi conſtabat quod 1681. jam olim Ratio ſuadere videbatur, ægrum ſc. lectulo noctes atque dies continuos non priùs addicendum eſſe, quàm Variolarum examen omne in conſpectum ſe dederit: Etenim tum Veris, tum etiam Æſtatis temperie ſicciore diutiùs quàm poſt eorum, qui nunc ſunt homines, memori-

memoriam invaleſcente (adeò ut omnis fermè ubique locorum herba exaruerit) ſanguinem ferè omnis illa humiditas, quam aer aliàs ſolebat ſuppeditare, deſtituebat; ex quo Variolas jam graſſantes major quàm pro morbi indole inflammatio accendebat, cæteraq; exinde nata ſymptomata præter modum ſæviebant. Atque hanc ob cauſam, ſi quid ego judico, Maculæ Purpureæ plenam Exanthematum eruptionem haud raro præveniebant, & quæ eas extrudebat vehementior inflammatio, debitam ſanguinis craſin interturbans atque diſperdens, etiam ante juſtam materiæ morbificæ expulſionem, præmaturam mortem accerſebat. Id verò maximè fatorum ſævitiam promovebat, quòd jam exanthemata ob ſuprà dictam cauſam ita facillimè confluerent, vel ipsâ aeris

intempe-

intemperie id mali ſponte ſuâ procurante, quod aliàs ferè ſolent Scioli & Medicaſtri, regimine & Cardiacis calidioribus in ipſo morbi limine inauſpicatò imperatis atque admotis. Etenim (quod diligenter animadvertendum eſt) poſt omnium vel exquiſitiſſimas obſervationes, rei cardo in hoc vertitur, ut in Varioloſis ſalutis ſpes omnis in Exanthematum paucitate reponatur; diſcrimen in eorundem multitudine: & prout plura ſunt hæc, vel pauciora, aut moritur, aut vivit æger. Interea fatendum eſt, & ſanguinis mictum, & maculas purpureas, quæ ita certò mortem prænunciant, quandoque accidere, vix ullo adhuc comparente Variolarum indicio, vel etiam pauciſſimis puſtulis erumpentibus; hæc verò ut Variolas denſo agmine confluentes ut plurimùm comitantur, ita

aliquando tam præproperè invadunt, ut ægrum ante plenam eruptionem è medio tollant, ſicut jam præmonuimus.

In proclivi eſt autem, ut mihi videtur, rationem reddere quare æger plus minúſve periclitetur pro majore minoreve exanthematum numero; cùm enim quælibet Puſtula Phlegmone primò ſit, licèt ſub exiguâ mole, mox in Apoſtema evadat, fieri non poteſt quin Febris ſecundaria à Pure jam in fieri pendens, magìs minúſve exacerbetur, pro Puris excoquendi quantitate jam in morbi ſtatu; quod in mitiſſimo confluentium genere, die à primo morbi inſultu undecimo, in mediocri, decimo quarto, in crudiſſimâ verò & ægriùs domabili ſpecie, decimo ſeptimo fieri conſuevit. Quemadmodum enim (quod eſt notandum)

Confluentium Variolarum genus, Diſtinctum quod dicitur, ratione periculi imminentis, in tantum ſuperat, quantum ab ipsâ Peſte ſuperatur, ita etiam ſupradictæ tres Confluentium ſpecies aliæ aliis præſentius diſcrimen adferunt. Quod inſuper tam in ætate quàm ſexu locum habet; cum nemini non ſit notiſſimum, Adoleſcentem in ipſo juventutis flore multo magis periclitari ab hoc morbo, quàm vel fœminam vel impubem. Sed hæc obiter.

Neque ſanè mirabitur tam ingens diſcrimen à majori puſtularum numero pendere, qui ſecum reputaverit, quòd ſi cujuſlibet ſive humeros ſive brachia, ſive aliam quamlibet partem Phlegmone (vulgò a Boyle) fortè invaſerit, idem tempore maturationis, quâ jam Pus fit, febricitabit; cùm ſcilicet

ſanguis à purulentis particulis, per venas ex lege circulationis in ejus maſſam reſorptis, incitatus, Febriculæ fomitem ſubminiſtret. Quanto magis Medicus ubi primis morbi diebus ægrum inviſens, faciem ad inſtar pulveris è limaturâ acicularum undique reſperſam contemplabitur, mortem prædicet uno aliquo è diebus jam memoratis involaturam; idque præ indomitâ vi Febris ſuccedaneæ, quam, pro ratione quantitatis puris ex innumeris iſtis apoſtematis in ſanguinem rejecti, deſævire neceſſe eſt. Quæ quidem hominis funeſta ruina aliquot diebus antequam ingruat facilè prævideri poteſt, utut bellè ſe habere æger, & ſibi videatur, & aſtantibus etiam in hujus morbi Hiſtoria minùs exercitatis.

Quocirca ſi non aliunde periclitetur æger (purpureis maculis & ſan-

ſanguinis mictu jam ſepoſitis) quàm ex puſtularum frequentiâ, ſeriò mihi perpendendum eſt, quibus potiſſimùm de cauſis ita denſæ protruduntur, & ſi tutò fieri poteſt, iiſdem omni ope coercendis incumbendum. Quod quidem rei caput eſt, & in quo præcipuè ægro ſuppetias ferre queam : cùm periculoſæ plenum ſit aleæ quicquid moliamur, jam conſtituto in hac ſpecie morbo ; nec ſi tandem mortem æger evaſerit, id tam meæ debetur ſolertiæ, quàm vel inſigni narium Hæmorrhagiæ, vel fortuitæ alicui quæ morbo accidebat mutationi. Profuſiſſima autem illa crebrarum puſtularum eruptio, ſi quid ego conjicere poſſum, à præcipiti nimis materiæ Varioloſæ aſſimilatione ortum ducit ; quæ quidem præcipitatio maximè videtur contingere, vel quòd ægri natura, medicamenti

ad inſtar Cardiaci, calore & ſpiritu plus ſatis turgeat, vel quòd ipſe æger, ſive præmaturè ſe lectulo includendo, ſive adhibitis Cardiacis calidioribus, aut liquore quovis ſpirituoſo, fermentum plus debito exaltaverit; quibus omnibus modis diſponitur ſanguis ad excipiendas & intimiùs admittendas morbi impreſſiones, ipſaque Natura, Ceu furiis agitata, præ exuberanti materiæ Varioloſæ copiâ & plenitudine, omnem ferè ſuccorum & carnium molem in exanthemata evomere ſatagit.

Nullâ verò magis προφάσει promovetur immodica materiæ Varioloſæ aſſimilatio, quàm ſi æger intempeſtivè ſe lecto addicat, viz. ante diem ſextum à primâ invaſione, vel quartum incluſivè ab eruptione, quo tempore jam omnis puſtularum cohors in conſpectu

ſpectu eſt, nec ſunt plures expectandæ.

Et licèt moderatus lecti calor etiam poſt elapſos dies iſtos Phreneſi, vigiliis, aliiſque ſymptomatis accerſendis nonnihil conferat, ea tamen ejuſmodi ſunt quæ à medicamentis cum judicio propinatis vinci poſſint: cùm ingens illud vitæ periculum quod die undecimo inſtat, ab innumeris iſtis puſtulis prognatum, omnem medicam opem reſpuat & aſpernetur.

Hîc itaque ſeriò monendum eſt, ægrum nullo pacto ſe lectulo interdiu debere comittere, ſi ſibi cavere velit à nimio puſtularum confluxu, niſi ſexto die jam adveſperaſcente, unde ſe plurimum uſque refocillari ſentiet: à quo tempore vix ſe continebit à jugi in lecto decubitu, ſi inſignior fuerit puſtularum συνδρομὴ, tum ab acriorem jam

puſtularum moleſtiam, tum quòd ab ipſo ſeſſionis habitu in animi deliquium ſit propenſior; quod cùm ſæpenumero animadverterim, in mentem mihi venit, ex communi hujus morbi lege naturam ipſam quaſi digito mihi monſtraſſe, quo primùm morbi tempore æger lectulo continuò adjudicandus eſt.

Sed ut non ſolùm dicti Problematis veritatem adſtruam, quod tanti eſt momenti ad minuendum à Variolis impendens periculum, verùm etiam ut in iiſdem à carceribus, ut ita dicam, ad metam pertractandis, rationem noſtram quaſi manu ducam, non abs re fuerit, opinor, quoddam quaſi Schema totius morbi animo depingere, & diligenter expendere quæ ſit ejus natura, ac qualis methodus; quo demum ex certo ſenſu hominum, fidiſſimis obſervationibus utentium,

non

non ex opinione incerto Phantaſiæ fundo innixâ, rem clarè dijudicare valeamus.

Imprimis itaque, ejus eſſentia, (quantum nos rerum eſſentias conjecturâ aſſequi valemus) in peculiari quâdam ſanguinis inflammatione comprehendi videtur, in quâ, Natura primis aliquot diebus id negotii habet ut particulas inflammatas præparet ſubigatque, quo faciliùs in corporis ambitum eliminentur; quo tempore, motâ ſeditione, & perturbato jam ſanguinis ſtatu, Febris ut accedat omnino neceſſe eſt: quinimo incenſæ ac jam furentes particulæ, per omnem circulantis ſanguinis ditionem tumultuantes, ventriculi ægritudines, dolores capitis lancinantes, & quæcunque alia Symptomata præcedunt expulſionem, neceſſariò excitant, prout has vel illas partes

motu agitatæ appellant. At cum jam victrix Natura rebelles particulas in corporis habitum propulſaverit, ut priùs in ſanguine, ita deinceps in carneâ mole id quod ſupereſt Tragædiæ peragitur. Et ſicuti Natura non aliâ quidem methodo quàm accensâ Febre materiam in ſanguine peccantem novit amoliri, ita etiam non niſi facto Apoſtemate maſſam carneam à re qualibet extraneâ liberat: ut ſi fortè ſentis aut quippiam ejuſmodi carni inhæſerit, partes circumjacentes mox Apoſtemate obſidentur, niſi id quicquid eſt moleſti protinus extrahatur. Hæ itaque particulæ in carnibus demum ſtabulantes, primùm Phlegmonas haud ita ſpectabiles excitant, in quibus latitant; quæ quidem augeſcentes in horas, atque efferatiores & inflammatiores redditæ tandem in pus & vomi-

vomicas deſinunt; quo quidem tempore fieri non poteſt quin aliquid ex illâ Apoſtematùm colluvie, in maſſam ſanguinis, per venas circulari motu reducti, reſorbeatur; quòd ſi ſanies iſta nimiâ copiâ ſanguini ingeratur, non tantùm febrem accerſit, cui ægri vires planè ſunt impares, ſed etiam omnem ejus maſſam putredine, ceu veneno quodam, inquinat. Sed neque hoc mali caput eſt: quinetiam ab intenſiore Febris calore, poſtremis hiſce diebus à nimiâ puris vi excitato, Ptyaliſmus, qui Variolis confluentibus comes indiviſus eſſe debet, præproperè ſiſtitur, unde ægro ſpiritus continuò intercluditur. Quòd ſi dicta materia purulenta parciùs ſanguini infundatur, inſurgens Naturæ robur ſecundariæ hujus Febris impetum nullo negotio reprimit, & abſceſſulis indies magis

magis magiſq; exareſcentibus, æger brevi convaleſcit.

Si vera ſit hæc & juſta hujus morbi Hiſtoria, cæcus ſit oportet qui non videat, omnem ejuſdem in utramque partem eventum, à Curationis fundamento rectè aut ſecùs primis in diebus jacto, pendere. Nam ſi calidorum, & præcipuè jugi lectuli uſu, calentes hæ ac ſpirituoſæ particulæ acuentur, neceſſe eſt ut aſſimilandi facultas (quâ jamdiu plus ſatis pollent) adhuc intendatur & augeſcat.

Adde quòd ſanguis & reliqui humores his modis excalefacti, fortiori particularum impreſſioni promptiùs cedunt, undè plures quàm res poſtulabat, emergunt puſtulæ, & æger nullâ neceſſitate cogente in vitæ diſcrimen conjicitur. Quando oppoſitum huic regimen , & modicè frigidiuſculum, atque aeris uſus

uſus liberior, non tantùm fervidarum ac ferocientium particularum vim retundit, ſed etiam condenſat obfirmatque humores, quo ſe validiùs ſpiritibus morbificis opponant, atque eorundem ſuſtineant impetum, unde non major materiæ Varioloſæ copia conflatur, quàm pro genuinâ morbi indole.

Sed nec unico hoc incommodo, quòd ſcilicet nimia materiæ morbificæ quantitas aſſimiletur, & ſuperexaltetur fermentum morbi, multatur is qui juſto citiùs ad lectum damnatur: at ex eodem fonte ſæpiſſimè profluunt tum mictus ſanguineus, tum etiam maculæ purpureæ, æſtivo maximè tempore, atque in juventâ adhuc florentibus. Utraque hæc ſymptomata, niſi fallor ego, ortum ducunt ab æſtu & furore in quem agitur ſanguis à ferventibus &

ſpiri-

ſpIrituoſis particulis, à quibus exagitatus atque inſigniter attenuatus, vaſorum clauſtra diffringit, nunc in mictu ſanguineo, quoties in renes irruit, nunc purpureis in maculis, quoties per arteriarum extremitates in muſculos & cutem terminatas, percolatur, unde totidem quaſi ſphaceli oboriuntur iis in partibus, in quibus extravaſatus ſanguis coagulatur. Atque ut præcaveri facilè poterant duo hæc ſymptomata primis morbi diebus, quibus plerumque emicant, regimine & diætâ in frigidum vergentibus, ita ubi jam actu comparuerint, pariter operam ludet qui iiſdem mederi conabitur, ægrum lecto includendo & Cardiaca exhibendo, ac luderet anicula, quæ nimiam aquæ in ollâ ebullitionem igni fomitem ſubminiſtrando, ſufflaminare ſatagat.

Sed

Sed ut verum fateamur, utut offendantur Dogmatici & hujus rei ignari ac proinde iniqui judices, non ſolùm malè tutum fuerit ægrum primis diebus lectulo jugiter affigi, verum enimvero eſt ubi æger libero aeri omnino eſt exponendus, ſi æſtas ſcilicet fuerit, atque æger ætatis florem nondum prætergreſſus, aut liquoribus ſpirituoſis aſſuetus, præſertim ſi morbus nimiæ compotationi originem debeat: His inquam in caſibus, præcipitem nimis puſtularum eruptionem haud equidem arbitror ſatis coerceri poſſe, tum à lectulo abſtinendo tum etiam à Cardiacis; at ſanguis etiam ſine horum ſubſidio, ſpirituum præfervidorum & morbo congenerum largo penu auctus, magno cum impetu ut explodatur quaſi, neceſſe habet; atque inſuper tanta humorum congeries in exanthemata faceſſet

ceſſet, ut præ nimiâ puris copiâ in ſanguinem regurgitantis ſub fine morbi, æger quaſi obrutus, fato omnino ſuccumbat.

Quamvis haud rarò fermentum immodicè exaltatum tantam colluviei Varioloſæ vim conficiat, ut æger incipiente adhuc morbo è medio tollatur; cùm ſcilicet materia morbum committens, tum præ nimiâ ſui copiâ, tum præ motu inordinato ac confuſo in ſanguinis maſſâ excitato, ſe nequit extricare & foras educere, cujus loco mictus ſanguineus & purpureæ maculæ tragœdiæ cataſtrophe fiunt. Quod etiam & in Morbillis, & in Febre, Scarlatinâ dicta, ſæpiuſcule occurrit, ubi ſcilicet intempeſtiva opera in iiſdem ad eruptionem vehementiùs ſollicitandis infeliciter collocatur.

Neque

Neque ſanguinis miſſio, quantum mihi videtur, licèt maturè celebrata, ita efficaciter præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem cohibere valet, ac ſanguinis contemperatio ab aere intromiſſo, maximè ſi ſtatim ab emiſſo ſanguine æger lectulo committatur, & cardiacis calidioribus mactetur; his etenim modis, ſanguis propenſior redditur excipiendis adventitii caloris impreſſionibus, quàm ante venæ ſectionem fuerat. Et ſanctè aſſero, inſigniſſimum ferè omnium, quos mihi unquam videre contigit, è Confluentium genere morbum, & qui ægram undecimo die jugulavit, juvenculæ ſuperveniſſe, ubi primùm à Rheumatiſmo uſitatâ illâ methodo copioſæ & iteratæ venæſectionis fuerat liberata. Atque hinc mihi primùm innotuit, Phlebotomiam non

perinde

perinde atque ego priùs arbitrabar Variolis intra juſtos limites coercendis conducere: Tametſi ſæpenumerò obſervaverim, reiteratam catharſin ſanguine nondum inquinato, ſubſequentes Variolas laudabiles & diſtinctas ut plurimùm reddidiſſe.

Neque verò me fallit permulta eſſe quæ contra ſententiam hanc noſtram, quâ ægrum interdiu lecto eximimus, poſſint objici; eaque haud exigui, tum apud hominum vulgus momenti, tum etiam apud minùs hâc in paleſtrâ exercitatos: quos Judices appellare ſolet vulgus medicorum, ut eorum authoritate malè fundata theoremata ſtatuminent, utpote quæ magis, & quaſi ad amuſſim horum captui quadrent, quàm quæ ab ingeniis penetrantioribus maturè ſunt excogitata; unde ſequitur ut cùm pars

pars hominum longè maxima exteriori tantùm rerum cortici contemplando apta nata ſit, pauciſſimi autem veritati in profundo latitanti indè extrahendæ pares ſint, Scioli iſti τῶν πολλῶν ſuffragio adjuti primas facilè ferant, hi autem perſpicaciores calumniantium maledicentiâ excipiantur, Πολλοὶ γὰρ ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε Βάκχοι. Qui tamen æquo id animo ferunt, veritate freti, & ſaniorum, paucorum licèt, conſenſu. Primò itaque objicietur, quòd lecto abeſſe primis morbi diebus puſtularum eruptioni officiet, & ex conſequenti ægritudinem, aliaque ſymptomata ab impeditâ eruptione pendentia, in longum ducet. Hoc verum eſſe minimè nego cùm experientia fere quotidiana ei ſuffragetur. Quærendum eſt autem, ubi gravius periculum, vel in ſufflaminandâ pauliſ-

per materiâ Varioloſâ, atque eâ de causâ ægritudinem à non eruptione pendentem aliquantiſper protrahendo; vel ex alterâ parte nimis urgendo morbi fermentum, & tam inſignem materiæ Varioloſæ quantitatem aſſimilando, ut æger ad Orci fauces ſiſtatur à Febre ſecundâ, die morbi undecimo. Si rem rectè expendamus, liquebit, opinor, pauciſſimos ideo fato defunctos, quòd exanthemata ſeriùs ocyùs non effloreſcerent, niſi fortè ex iis aliquot, quorum ſanguis præ nimia excalefactione, motu inordinato, quaſi œſtro quodam, percitus, materiæ morbificæ leniter excernendæ otium non concedebat; quod à meis partibus militat, non pugnat mecum. Neque enim extimeſcendum eſt, quin, ſi nihil prorſus agamus, materia Varioloſa (utut primis hiſce diebus hinc illinc

linc tranſvolans, quamcunque occupaverit partem, fatiget, undè vehementiora illa ſymptomata, vomitiones enormes, dolores variis in partibus, &c enaſcuntur) tandem tamen à victrice natura debellabitur, & in corporis habitum extrudetur; præſertim cùm ægri alvus hucuſque ut plurimùm adſtricta, puſtularum eruptionem, ſeram licèt, certam tamen fore ſpondeat. Aſt è contrario quot quantique letho patent aditus quoties puſtulæ intempeſtivè & nimio opere exiguntur? Longum foret omnes percurrere: præcipuos jam indigitavimus. Sunt autem hi. 1. Nimiùm auctus exanthematum numerus, cui ex æquo reſpondet Febris ultimis diebus ſuccedentis majus minuſve diſcrimen. 2. Mictus ſanguineus & maculæ purpureæ, quorum utrumque ab extra-

vaſato ſanguine oritur, qui plus juſto attenuatus & quaſi præ æſtu ferociens, diſruptis vaſorum repagulis, qua data porta ruit. 3. Ut ſuprà dictum eſt, debitæ eruptionis ſuppreſſio totalis, à nimis ſedulo in præcipitandâ eruptione conamine; quo non magis ſcopus medico propoſitus attingitur, quàm ſi quis id agens ut denſa hominum turba ſpatioſis ædibus incluſa, ſeriatim & ſervato ordine indè exiret, machinâ chartaceâ pyrio pulvere refertâ ac in medio diſplosâ uſque adeò omnes percelleret, ut ſingulis ad portam omni ope contendentibus, proindeque conſtipato agmine in ejus faucibus hærente, exitus univerſis, quaſi cuneo facto, præcluderetur.

Jam ſi quis roget, quorſum debita materiæ Varioloſæ ſeparatio non perinde primis hiſce diebus

pro-

promoveri poſſit, ſi æger moderato lectuli calore foveatur, ac ſi ab eodem arceatur; ſciſcitabor ego ex adverſo, an non teſtetur experientia quemlibet lecto incluſum tempore brumali, ſtragulis modicè contectum, foco non accenſo, magis percaleſcere, quàm ſi idem probè veſtitus in eodem cubiculo extra lectum verſetur. Quod ſi de differentiâ notabili ſatis conſtet, tunc erit quærendum quænam ex his methodis magis apta ſit ad reprimendam exuberantem fermenti Varioloſi agitationem; ad quam metam, ſi quid noſtra mediocritas judicando valet, à Medico, incipiente morbo, præcipuè collimandum eſt; & prout ab eâdem plus minuſve is aberraverit, ita cum malis boniſve ægri rebus medicinam fecerit.

Incautioribus id verò præſertim hac in re impoſuit, quòd ſc. animadverterint ægrum ſuâpte ſponte in ſudores proclivem, qui cùm jugiter manarent, quoties lecto contineretur æger, æſtus febriles haud parum minuebant, ſecùs ac in iis qui non ſudabant. Primùm autem perpendamus quam ob cauſam Febri coercendæ ita impenſam navemus operam, quùm ſit illa ſolennis naturæ machina, quâ, tum in præparandâ, tum in eliminandâ materiâ quâvis inimicâ in ſanguine latenti, præcipuè utitur. Quis autem non videt quòd dum ita ſedulò ſudorē provocemus ad mitigandam Febrem, eâdem operâ, ceu fructum præcocem, humorem crudum & inconcoctum extrud[redacted] (imus), atq; iis ipſis ſudoribus immaniori poſtmodum Febri anſam præbeamus? cùm hoc modo ſerum ſanguinis (quo tum ipſe ſanguis, tum

tum etiam recèns natæ fervidæ iſtæ & Varioloſæ particulæ diluuntur) foràs propellitur; his interim particulis vires ſumentibus & ferociam, eo quòd jam liberæ ſint à colluvie ſeroſâ, quam ſudores exhauſerant. Verbo dicam, Febris aliorumque ſymptomatum alleviatio à provocato ſudore, & puſtulis exinde præmaturè exactis, quam plurimis malè ceſſit, qui eam ob cauſam, vitam cum morte undecimo die commutarunt.

Obſervandum eſt autem, me ægro primis morbi diebus lecto interdicere ex hypotheſi tantùm Variolarum è Confluentium genere ſubſecutarum: Namque Diſtinctum genus quod attinet, modò certò prævideri poſſit, ut nulla ægro imperat neceſſitas ſe in lecto jugiter continere, ita illum ab eodem nullus abigo; cùm exanthematum

paucitas, ſive hanc, ſive illam viam incedentem in tuto collocet.

Nihilominus non uſque adeò mihi aſſentor, ut ea quæ jam tradidi, ex authoritate judicii mei (quod ſcio quàm ſit exiguum) credenda autumem. Et profectò, ita parum firmas, & nullius ferè ponderis hominum quorumcunq; opiniones ſemper duxi, ut proprias etiam ubique pro ſuſpectis habuerim, quoties cum aliorum ſententiis pugnant: quod & hîc etiam mihi uſu veniret, niſi Phænomena practica quaſi uno ore rationis judicio ſuffragarentur. Secluſis enim practicis Obſervationibus, id quod vel mihi, vel alii cuilibet pro ratione habetur, nihil fortaſſe erit aliud quàm rationis umbra aut phantaſma, hoc eſt mera opinio. Et quoties inter homines fuerim,

certior indè redeo, quàm ſit periculoſum, vel acutiſſimo ingenio præditis, cerebrum in qualibet ſive Arte ſive Scientiâ indagandâ agitari perpetim & quaſi concaleſieri, niſi factum ipſum veri ac falſi judicem ac ſequeſtrum conſtituant; quòdque iſtiuſmodi magni Opinatores, ut cum Cicerone loquar, in controverſiis purè ſpeculativis, gradibus vel ſpatiis infinitis, quantum cuiquam poſſit innoteſcere, à veritatis ſcopo aberrent. Cùm qui ad illa tantùm applicuerit animum quæ Praxis certò determinare queat, ſi quid fortè fuerit hallucinatus, nullo negotio ab errore liberabitur, ad hanc ceu ad Lydium lapidem probatis, quas animo conceperat, rerum Ideis. Nam in hoc noſtro negotio, an non mihi licet obſervare à quo maximè regimine adhibito, mitius aut ſævius

Vari-

Variolarum genus producatur, atq; adeò conformem rei evidentiæ ſententiam animo procudere? Quod ſi alii idem factitaverint, ſatis habeo. Iniquiſſimum eſt autem, cùm ne ſemel quidem per omnem vitam fuerint experti quantum ægro proſit noceatve jam ſæpè memorata à lecto interdiu immunitas, me tanquam falſarium conviciis proſcindere. Quòd ſi jam olim vera, licèt inopinabilia, ſentientes calumniandi libido obtinuiſſet, nemo quicquam tentaſſet quo invento homines juvari poſſint. Et ſanè quorſum ego has mihi faceſſerem moleſtias, niſi repetita ſæpè & ferè quotidiana experientia, hanc methodum vulgari iſtâ longè tutiorem eſſe, inclamaret? Non ſum uſque adeò delirus atque inops mentis, ut famam mihi quæram ab exagitatâ atque exploſâ eorum opini-

opinione, qui, ſi plauſum venarer, omni obſequio mihi ambiendi erant; neque malitiæ tam deploratæ cuiquam videri poſſim, ut hominibus, etiam ſeculis aliquam multis poſt mea fata naſcituris, ex meâ, ſi quæ erit illa, authoritate inſidias ſtruam, & vel mortuus, quod horreo referens, perinde ac vivus, illos occidam. Utut ſit, hâc ego methodo meos ipſius liberos, ſanguine & propinquitate conjunctiſſimos quoſque, & quotquot ſe mihi liberè permiſerunt omnino curavi. Si quid deliquerim, in eo à me erratum eſt, quòd obſtinatæ contrà ſentientium pertinaciæ, ne durus ac præfractus haberer, aliquoties ceſſi, atque hâc de re eorum fidem appello quibus maximè familiaribus uſus ſum. Sed hoc ad infelicitatis meæ cumulum acceſſit, quòd aliquoties, etiam ubi

aſtantes,

aſtantes, ea quæ ſuaſeram omnia, per integrum morbi curſum fuerant aſpernati, ægri tamen fatum (etiamſi à calore quem promovebant amici & curatrices, me ad ravim uſque reclamante, extincti) mihi crimini dabatur. Quâ de causâ, accedente inſuperabili τῶν πολλῶν præjudicio, benè mecum agi putarem, ſi nunquam deinceps ad Variolis laborantes accerſerer.

Haud equidem inficias eo, Variolas, quocunque demum modo tractentur, nonnunquam tamen inſigniter confluxuras, unde etiam nunquam vacant periculo, quicquid ſuppetiarum afferatur; id autem aſſero (quod mihi ſatis eſſe debet) diuturnâ atque iteratâ ſæpè ſæpiùs experientiâ innixus, eum in longè minori diſcrimine verſari, qui à primo morbi inſultu lecto interdiu, & carnibus omnino abſtinuit, nec

nec niſi potum tenuiorem ſibi indulſit, quàm qui ſtatim lecto adjudicatus, medicamenta etiam Cardiaca aſſumpſit. Hæc enim methodus, quod ſuprà etiam innuimus, ut plurimum denſam nimis exanthematum ſegetem cohibebit, & ex conſequenti etiam immodicam Fèbris ſecundariæ eſſerveſcentiam, quæ non ſolùm ſuo Marte perimit, ſed etiam ſalivam (de quâ in hujus Morbi Hiſtoria fusè egimus) præproperè incraſſando, ægro perniciem ultimis morbi diebus minitatur. Quid quod hoc pacto tum ſanguinis mictus, tum maculæ purpureæ præcaveri poſſint; quæ duo ſymptomata primis morbi diebus invadunt, idq; perſæpe nullo adhuc manifeſto eruptionis indicio: quod etiam in Morbillis, Scarlatinâ Febre, atque, Acutis aliis ab intenſiore inflammationis

tionis gradu ortis, fieri aſſolet. Mitto jam jucundiſſimum iſtud refrigerium quo ſe æger perfundi animadvertit ab aeris appulſu liberiore, quoties à lecto calente dimtititur; quod etiam ſinguli, quibus id per me licuit (maximas agentes gratias, quaſi, vitâ & ſpiritu receptis, hâc aurâ poſtliminio veſcerentur) pleno ore agnoverunt.

Unde mihi ſubiit cogitare, quanto ſæpius fucum nobis facit illa, quam talem eſſe opinamur, ratio, quàm ſenſus iſte certiſſimo nobis cognitus; quòdque in morborum curatione, plus dandum eſt ægrorum appetitionibus & deſideriis impenſioribus (modò perquam enormia non fuerint, & quæ vitam ipſo facto extinguant) quàm magis dubiis ac fallacibus Medicæ Artis regulis. Exempli gratia. Febre ardente laborans, tenuioris potûs refrigerium

rium liberaliori manu conceſſum iri vehementer efflagitat; Artis jam Theoremata Hypotheſi alicui innixa, quæ ſibi alium ſcopum proponit, quocum pugnat liquoris frigentis indulgentia, Appetitui adverſantur, & hujus loco medicamentum Cardiacum imperant. Idem æger alimenti omne genus, dempto potu tenui, maximopere faſtidit; hic Ars, maximè illa quam profitentur Curatrices & Amici adſtantes, omnino comedendum eſſe acriter contendit. Alter poſt diuturnum ab eâdem cauſâ languorem, abſurdi aliquid, & quod fortè nocere poſſe videatur, obnixè petit; Ars iterum moleſta ſe opponit, & mortem intentat morem non gerenti; niſi fortè ipſus Artifex ſanum illum prudentiſſimi Hippocratis Aphoriſmum probè concoxerit, *Cibus & Potus paulo deterior, ſuavior tamen,*

meli-

melioribus quidem, ſed inſuavioribus (hoc eſt minus gratis) *eſt anteponendus.* In his omnibus naturæ, ut videtur, aberrationibus, quilibet in Praxi medicâ vel mediocriter verſatus, modò animum diligenter adverterit, facilè concedet ægros haud paucos, ubi primùm ſpreto Medici dictamine, Genio ſuo obſecundaverint, ſe meliùs habuiſſe. Neq; hoc ſanè mirabitur, qui ſecum reputaverit, ſapientiſſimum rerum omnium Conditorem Statoremque univerſa tàm exquiſito ordine abſolviſſe, ut ſicuti omnia naturæ mala ad concinnandam totius operis harmoniam egregiè conſpirent, ita eorum ſingula divino quodam artificio, propriæ eſſentiæ quaſi intertexto, donantur, quo ſubjectum eadem mala à ſe amoliatur; quod in morborum quàm plurium Acutorum exitu naturali ſatis cernitur,

(Acutos dico, qui ut plurimùm Deum habet Authorem, ſicut Chronici ipſos nos) uti etiam in propenſionibus iſtis quæ tales comitantur morbos, & ad ægrum ab illâ pernicie liberandum viam ſtruunt, quam Ars adfert, quoties in fatuos cadit. Atque in hoc ſanè bene cum hominibus agitur; quorum genus univerſum aliter ſe perquam malè habuiſſet, tum cùm Ars medica intra breves Hellados cancellos tota ſtaret; quæ quidem eam ferè ad terrarum orbem proportionem habet, quam habet ignobilis aliqua Villa ad noſtram hanc Britanniam. Et quid vel impræſentiarum de tot tantarum regionum incolis fiet, cùm omnis Aſia, Africa omnis, atque omnis etiam America (demptis aliquot nuperis Coloniis haud ita populoſis) atque inſuper magna Europæ pars, Arte medicâ prorſus

 deſti-

deſtituantur? Attamen ut eleganter Comicus, viros rationis ac virtutum uſu præſtantes, ab eorum grege, qui formam humanam vitâ ad inſtar brutorum ἀλόγων actâ conſpurcant, diſtinguens, Ὡς χαρίεν, inquit, ἔστ' ἄνθρωπος, ἂν ἄνθρωπος ᾖ· ita etiam Ars medica, ſi revera Ars fuerit, & non ſolùm nomine tenus, maximum eſt donorum omnium quæ hanc vitam reſpiciunt, tantoque cæteris omnibus præferendum, quanto ipſa vita iis quibus in illâ gaudemus, præcellit.

Sed ut ad rem redeam: Quantumcunque conducat plerumque ægro ut primis morbi diebus lecto non addicatur, eſt tamen (quod obſervandum) ubi etiam ante eruptionem omninò addici debeat. Exempli gratiâ, Infans de ſymptomatis Dentitionem comitantibus jam ſecurus, derepente ſpaſmo corripitur:

tur: in hoc caſu cogitandum eſt mihi Convulſionem iſtam fortaſſis à naturæ conatu quo Variolas, Scarlatinam Febrem, aut Morbillos in corporis habitum protrudere ſatagit, pendere, licèt hucuſque lateant ſub cutis tegmine. Ut itaq; tam periculoſo ſymptomati eamus obviam, Emplaſtro Epiſpaſtico nuchæ mox applicito, lecto quamprimùm committendus eſt; exhibito inſuper medicamine aliquo Cardiaco, cui etiam Paregorici pauxillum eſt admiſcendum, quo & potentiùs morbi cauſam eliminet, atque etiam tumultum à quo oritur Paroxyſmus conſopiat: Verbi gratiâ, puero trienni, guttæ v. Laudani liquidi in Aquæ Epidemicæ cochleari uno (aut quid ſimile) ſunt propinandæ. Et profectò ſuſpicor admodum, nè dicam certus ſum, millenos aliquot infantes, &

nonnullos etiam ætate provectiores, idcirco letho fuiſſe datos, quòd non ſatis animadverterint Medici hujuſcemodi Convulſiones nihil aliud fuiſſe quàm morborum jam dictorum prænuncios: cùm enim Practici paulò incautiores, paroxyſmos hoſce revera ſymptomaticos pro affectibus Eſſentialibus habeant, Enematis ſæpe repetitis & aliis evacuationibus eos aggreſſi, Variolarum eruptioni officiunt, ac proinde permanentiores etiam reddunt paroxyſmos iſtos, quos tanto molimine opprimere ſtudent, quique aliàs, ubi primùm puſtulæ eruperint, ſuâ ſponte certo certius evaneſcerent. Hîc autem, fauſto lætoque omine (quod alibi diximus) Variolæ, quæ cum ſpaſmo teneriores pueros invadunt, rarò inſigniter confluunt, unde æger longè tutiùs lecto concreditur pri-

mis

mis hiſce diebus. Licèt obſervaverim Variolas, quoties affectus Comatoſos à tergo inſequuntur, admodum confluere; quo in caſu ipſemet Veſicatorium, & Paregoricum, quale ſuprà deſcripſi, potiùs adhiberem, quàm ut ægro jugem lecti uſum ante eruptionem permitterem. Quinimò animadverti ejuſmodi Convulſiones quandoque (oppidò tamen rarò) Intermittentium Febrium paroxyſmos præcedere; Affectus verò Comatoſos cum dictis paroxyſmis unà invadentes & non niſi cum iiſdem terminantes, tàm in infantibus quàm adultis perſæpè vidi, quorum ſimiliter nulla in curatione ratio habenda eſt, ſola autem Febris, utpote morbus primarius & eſſentialis, omni ope eſt expugnanda. Si enim Comatoſis hiſce Affectibus Febrem comitantibus curan-

dis præcipuè incumberem, ac proinde Venæſectione, Catharſi, atque Enematis repetitis, ſopori vincendo operam navarem, Febrem inde magis accenderem, & ex conſequenti eò uſque augerem Coma (quod mihi erat tollendum) ut æger tandem ab eo æternùm conſopiretur; quando ſi in Febre debellandâ totis viribus contendam, ſymptomata omnia ab eâdem pendentia nullo negotio unà faceſſent. Quod ſeriò notari velim, cùm in hâc re tam crebrò tamque fataliter errari ſoleat.

Aliquando etiam (quod proximè tradam) quantumlibet ægro conferat ut lecto interdiu abſiſtat, nihilominus non poteſt id ſolatii eidem indulgeri, ægritudine ſc. vehementiori, intenſiori Febre, Vomitu enormi, Vertigine & ſimilibus contraindicantibus: quæ quidem

dem ſymptomata omnia ſæviora ſi fuerint, maxime in ſanguineis & ætate florentibus, ingentem materiæ Varioloſæ copiam intus natam, & diſcrimen haud vulgare, à puſtulis exitum certatim quærentibus, præſagiunt. Cùm itaque frœnum fermento ita exorbitanti omni ope injiciendum ſit, attamen hinc quidem illud continuo lectuli calore adjutum, ferociet magis, illinc verò præ nimia ægritudine eodem abſtinere nequeat ægrotans, niſi ſuppetias afferamus; has ob cauſas omnino neceſſe erit, rebus ſic ſtantibus, ſanguinem primùm è brachii venis educere, & poſt aliquot horas Emeticum eradicativum ex Infuſione Croci Metallorum exhibere, quod non ſolùm materiam, à qua oritur ægritudo iſta inſolentior, foras propellit, ſed etiam ægrum ita refocillat, ut jam quaſi ſanus le-

ctulo abeſſe queat. Neque huic ſoli methodo innitendum eſt ad infringendas fermenti vires, ſed quo magis æger in tuto collocari poſſit, præter evacuationes jam memoratas, percommodum erit Vitrioli Spiritum potui tenuiori, quoties eum haurit, liberaliùs immiſcere, etiam uſque ad plenam puſtularum eruptionem. Non obſtantibus tamen hiſce evacuationibus, tùm etiam uſu potûs refrigerantis, æger nihilominus non niſi nocturno tempore lectulo permittendus eſt, ſi quidem fieri poteſt, quoniam hæc univerſa longè minùs ad inhibendam præpoperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem faciunt, quàm una ſanguinis contemperatio à novo aere per pulmones ſubinde reciprocato: quæ quidem ſola mirum in modum ægritudinem ſymptomaticam, de quâ ſuprâ,

ſub-

ſublevat confeſtim, quod à me non uno experimento comprobatum eſt. Hæc autem methodus paulo inſolentior non niſi in ætate florentibus, quorum quidem ſanguis ſive à Venere, ſive à Baccho incaluit, atque in aliis (Infantes ſemper excipio) quos unà cum Variolis vehementiora atque enormia iſta ſymptomata jam dicta adoriuntur, neceſſariò requiritur. Ubi ſanguis non uſque adeò accenditur, neque ita urget ſymptomatum violentia, uti materiæ Varioloſæ præmaturè aſſimilandæ longè minor eſt ſuſpicio, ita ex conſequenti & Evacuationes præmemoratæ, & Vitrioli Spiritus omitti poſſunt.

Longior in his fui, quia ſat ſcio Curationis exitum ſive lætum, ſive funeſtum, ab eâ potiſſimùm, ſi non in ſolidum, ratione pendere, quâ æger primis morbi diebus tractatur.

ctatur. Jam verò omni puſtularum acie quaſi in campum eductâ (quod die ab invaſione ſexto, quarto autem incluſivè ab eruptione primâ, fieri jam diximus) haud ampliùs interrumpendus eſt ægro lecti uſus per reliquum morbi decurſum: qui quidem ut ante hunc diem concedi non debeat, ita ut diutiùs differatur, vix patitur ægri ſtatus, modò confluentibus Variolis laboret. Hoc autem eſt genus (quod notari velim) de quo hactenus verba fecimus. Quæ enim & pauca & diſtincta emergunt Exanthemata, parum habent momenti ſive in hanc, ſive in alteram partem, ſi vel mediocriter in arte valeat is qui medetur. Quanquam etiam in genere hoc, utut ſuopte ingenio omni periculo vacet, haud pauci (quod ſeriò dolendum eſt) Libitinæ ceſſerint, quoties ſc. malo

ſuo

ſuo fato in eos inciderint, qui in promovendo calore ſpem omnem ponentes, cum morbo ad jugulandum ægrum, licèt inſcii, conſpirabant.

Tempore ab hoc Puſtulæ augeſcere & corporis ſuperficiem undique concaleſacere incipiunt, at caput imprimis, unde æger, niſi fuerit infans, ad ſomnum difficilior eſt, & inquietudine vexatur: Quod proximo loco in hoc morbo diligenter expendendum eſſe arbitror; prout enim ſedatior fuerit ſanguis, ita debitum augmentum & magnitudinem acquirent puſtulæ, atque ex adverſo, pro ratione orgaſmi quo tumultuatur dictus ſanguis, puſtulæ marceſcent, intercepto ulteriori progreſſu, unde non ſolùm peccantis materiæ eliminatio ſufflaminatur, ſed inſuper ſingularum phlegmonum œconomia & genuina craſis interturbatur; indeque

deque vel non omnino debito tempore ad ſeparationem pertingunt, vel ichor demum fit puris vice, & loco flavi liquoris favum colore referentis, nigricans aliquis humor, vel ſuccus alius nonnaturalis, & à genuinis Variolarum puſtulis alienus, egeritur. Quapropter Medicamenta Paregorica æquè indicari in Variolis Confluentibus mihi videntur, ac indicatur quodvis remedium in quovis morbo; cùm hîc quaſi Specifica ſint, perinde ac Cortex Peruvianus in Febribus intermittentibus: quamvis haud ignorem Paregorica non virtute aliquâ præcisê ſpecificâ operari, ſed iſti ſolùm Indicationi reſpondendo, quâ ſanguini & ſpiritibus conſopiendis & in ordinem redigendis operam damus. Atque hic quidem ſanguinis & ſpirituum motus inordinatior (Variolarum Con-

fluentium in adultis comes individuus) Anodynorum uſum præ cæteris depoſcit; necdum ei ſatis innoteſcit hujuſce morbi Genius, qui iſta Vigiliis tantùm deberi exiſtimat. Sicuti enim fieri quandoq; poteſt, ut etiam non dormiens, benè compoſitis ac ſedatis fruatur ſpiritibus, (quod ab aſſumpto Laudano perſæpè accidit) ita etiam nonnunquam fit, ut ſpiritus vehementiùs agitati laudabili puſtularum eruptioni officiant, etiam ubi æger multùm dormiat.

Ut de genere Anodynorum jam loquar. Tametſi ego à multis annis Laudanum liquidum ſatis auſpicatò exhibuerim, quoties huic Indicationi ſatisfaciendum erat, nihilominus Syrupum de Meconio ipſe præferendum cenſeo; licèt enim utrumque ad eundem ſcopum dirigatur, tamen Laudanum paulo

magis calefacere mihi videtur, *Syrupus* autem minús. Doſin quod ſpectat Syrupi, ea non ſolùm ægri ætati eſt adaptanda, ſed & ſymptomatum gradui, & quæ homini, qui ſedatos habet ſpiritus & probè compoſitos, nimia fortè erit, alteri cujus ſpiritus ferociunt magis, vix ſufficiet. Exempli gratiâ, ponamus in genere ſex Drachmas pleriſque convenire; jam in Varioloſis, quoties id remedii indicatur, vix intra Unciam, ſi quid præſtare velimus, eſt ſubſiſtendum; quæ quidem quantitas ſingulis vicibus morbo decurrente imperanda eſt. De adultis agimus impræſentiarum, etenim ſi infantibus propinetur, doſis pro ratione ætatis erit minuenda. Et ſane Paregorica non perinde indicantur in infantibus Varioloſis, ac in adultioribus, cùm illi in ſomnos perdurante morbo pro-

proniores ſint. Quamvis & in his, quoties à morbo periclitantur magis, à Paregorico abſtinere multùm extimeſcerem. At, quod dicere animus mihi erat, difficile eſt admodum Paregoricorum doſin, quocunque in caſu iſta indicantur, certò determinare. Etenim ſive in quocunque Spirituum motu inordinatiori, ſive in vomitu enormi & alvi fluxu, ſive etiam in dolore atrociore (in quibus affectibus tribus præſertim uſum Paregoricorum indicari alibi docui) eâ methodo ſunt exhibenda, ut ſi prima doſis metam non attingat, alia atque alia debito tempore aſſumatur, donec tandem medicamentum Medici votis reſponderit, non tam ad ingeſtam Anodyni quantitatem, quàm ad effectum quod in ægro producendum erat, reſpectu habito, quod ubi pri-

mùm

mùm ſucceſſerit, nec citiùs, à Paregorici uſu ita copioſo ac frequenti ceſſandum eſt: interpoſito tamen ſemper inter ſingulas doſes ſpatio aliquo, ut pernoſcere valeamus utrùm doſis ultima, id quod quærimus præſtiterit, antequam nova ingeratur. At ubi ſemel finem propoſitum obtinuerimus, doſis Anodyni in morbi progreſſu exhibendi, jam minor pro re nata definienda erit.

Exempla haud pauca in promptu mihi ſunt, quibus eis quæ hactenus tradidi fidem adſtruam, at unicum impræſentiarum adducam. Aprilis 13. Anno 1681. Quædam è noſtrâ viciniâ, nomine *Croſſe*, ad me accedens atque flens obnixè, petiit ut filium ejus decennem adirem, qui à die quarto malè habens, Variolis, ut ipſa metuebat, jam laborabat. Ego à podagrâ, quæ me

me tunc temporis excruciabat, detentus, Pharmacopolam, quo uti ſoleo, rogavi ut ægrum viſeret, ac mihi de ejus ſtatu referret: rediens ille mihi narravit pueri matrem è neſcio cujus muliérculæ conſilio, pulverem Comitiſſæ & alia calidiora remedia filio propinaſſe; quin & ſtragula adjecerat matris indulgentia, ſub quibus quaſi defoſſus latebat æger, ut horum pondere ſudores (ad quos ceu ad ſacram anchoram in hoc morbo fœminæ confugiunt) exprimeret; ad hæc magnam Poſſeti calentis vim, floribus Calendulæ & cornu Cervi incoctis, ægro infuderat; unde adaucto Febris calore, tantam ſpiritibus confuſionem induxerat, ut præter modum deliraret æger, totis adſtantium viribus vix lectulo affixus, ac incondita quædam, furentium ad inſtar, ſubmurmurans. Nondum

tamen in lucem prodibant exanthemata, vel ſaltem obſcurè, ſed denſo agmine cutim impetebant; inhibitâ planè eruptione ab hac methodo violentiore, quæ ad eam ſollicitandam deſtinabatur. Jubeo ut è lecto eximatur quantò ocyùs, neq; eundem niſi noctu ingrediatur ante elapſum ſextum diem: dein ut ſyrupi de Meconio unciam dimidiam ſtatim ſumat, quo ne hilum proficiente, poſt horæ ſpatium, eandem doſin repeto, at nullo cum fructu; quippe quòd ſanguis tam immani furebat orgaſmo, ut non niſi unciis duabus cum dimidiâ (ſpatio tamen inter ſingulas ſemiuncias interjecto, quo liqueret quid poſtrema doſis præſtiterat) introaſſumptis frænari poſſet; quo facto, unciam dimidiam tantùm ſingulis noctibus hauriendam præſcripſi uſque ad finem morbi: quæ quidem illam ſpiritu-

um

um requiem, quam crebrior exhibitio paraverat, tueri jam partam valebat. Undè etiam convaluit æger.

Hîc minimè reticendum eſt, quòd in quantâcunque demùm doſi & quantumlibet repetitâ exhibeatur primis hujus morbi diebus Narcoticum, modò ſanguinis æſtus atque enormis ſpirituum agitatio magnopere ferociant, vix ſcopum attingere poterit id, niſi æger è lectulo eximatur: Calor enim lecti calorem morbi ulteriùs augeſcit atque incendit; proindéque vim ita magnam Narcotici exhibere neceſſe erit, cui fortean Natura impar fuerit: Quod etiam uſu venit, etſi haud tanto vitæ diſcrimine, quando Cortex Indicus exhibetur in Febre Intermittente, ægro per ejus uſum in lecto ſe continente. Et hoc, ni fallor, in causâ fuit quòd curatio hujuſce Febris nonnunquam protelata fuerit quæ aliàs

citiùs abſoluta eſſet, & quandoque etiam, ſi Febris Remittens tantummodo, & non interſtincta erat, eadem adeò intendebatur, ut mortem ipſam æger haud effugerit.

Miſſis autem caſibus extraordinariis, in quibus nullo non morbi tempore indicari poteſt hoc remedium, ego iſtâ primùm nocte exhibendum ſuaſerim quâ lecto jam in totum addicitur: à quo tempore uſque ad diem decimum ſeptimum omni veſperi eſt propinandum, vel ſaltem donec æger ἔξω βέλων, quod ajunt, fuerit conſtitutus. Sexto enim die caro Phlogoſi quaſi corripitur, unde caput ab humoribus exinde concalefactis turbari incipit & vacillare.

Curandum eſt autem ſedulò, ut Anodynum temporiùs ſumatur hîc, quàm in aliis morbis; quoniam quidam caloris & inquietudinis quaſi paroxyſmus Varioloſos ſub veſpe-

ram

ram ſemper affligit, & quandoque accidit quòd, niſi maturiùs exhibeatur ſub ultimis morbi diebus, æger derepente paulò hebetior factus, mox incaleſcat, poſt de ægritudine queratur, quæ brevi in ipsâ morte terminatur; attonitis haud parum amicis, qui paulo antè magnam de ægro, ceu convalituro, ſpem foverant. Cui tanto malo occurri fortean poterat Anodyno confeſtim ingeſto. His itaque diebus, undecimo verò præ cæteris, Paregoricum temporiùs propinandum impero, etiam horâ quintâ ſextâve pomeridianâ, utque in promptu ſit, ſi quando fortè ægritudo ex improviſo invaſerit. Quinimo perſuaſiſſimus ſum nonnullos ex mihi notis ideò fato functos, quòd dicto medicamento, re jam poſtulante, deſtituerentur; cujus ope, ſi adfuiſſet, adhuc inter vivos numerari potuiſſent.

Atque hoc in loco maxime, ſi in quo unquam alio, *Occaſio præceps eſt.*

Quapropter cùm tam ingens diſcrimen impendeat, ſi Narcoticum vel ſat citò non fuerit propinatum, vel ſi è diverſo ita præmaturè, ut ejuſdem vis paregorica & ſpirituum ſedatrix priùs exoleverit, quàm illud repetendum veniat; idcirco cùm res in lubrico ſit, tutiſſimum omnino eſt Anodynum ſtatis horis tam manè quàm ſerò exhibere, ultimis ſc. & periculoſiſſimis morbi diebus. Neque hoc tempore ſyrupi dicti uncia ſemper ſufficit, cùm ea quantitas nihil magis præſtet in intenſiori ſanguinis inflammatione & ſpirituum animalium exorbitantiâ inſigniore, quàm uncia dimidia in morbo mitiore. Quinimo iterata experientia me edocuit, Seſquiunciam in juvenibus & ſanguineo temperamento præditis pro ſingulâ doſi,

doſi, violentiæ ſymptomatum, quæ tunc ingruunt, & in quibus præcavendis toti ſumus, frangendæ parem tantùm eſſe; quòdque hæc ipſa doſis in talibus ſubjectis, atque iis temporibus, manè & ſerò, non tutò tantùm, ſed cum magno etiam ægrorum commodo, repeti poſſit, donec illi convaluerint.

Objicient, ſat ſcio, illi quibus hæc minùs placent, materiam peccantem à Narcotico toties & in tam largâ doſi repetito, fixam iri, & Ptyaliſmum retundi. Quibus reſpondeo, omnino fatendum eſſe Salivationem aliquatenus imminui, nunquam tamen ita penitùs ceſſare, ut non, longiſſimis ab aſſumpto Anodyno intervallis, atque ejus vi jam fatiſcente, nonnihil recrudeſcat, imò verò gemino hoc commodo ſtipetur. Primò quòd æger, viribus à Narcotico inſtauratis, pituitam

validiùs expectorare valeat. Dein quòd Saliva quæ excreatur, licèt parcior ſit, rectiùs tamen excocta eſt, quàm ſi Anodynum non fuerit exhibitum. Proximo loco, Ptyaliſmi defectus hic partialis pluſquam compenſatur faciei manuumque tumore, qui ex repetito Paregorici uſu & certior eſt & major in iis diebus quibus hæ partes ſolent intumeſcere: facies ſc. ab octavo die uſque ad undecimum, (quo tempore ferè incipit ſubſidere) manus verò ab undecimo, uſque dum puſtulæ eas obſidentes maturuerint. Atque fidenter aſſero, neminem in hoc morbo probè verſatum poſſe negare, utriuſlibet horum tumorum abſentiam, quo tempore ſe debent oſtendere, pejoris eſſe ominis, quàm Ptyaliſmum interceptum. Me quod attinet, longè tutius eſſe autumo, Ptyaliſmi compeſcendi diſcrimen ſubire,

bire, quàm à Narcotico abſtinere: quod ita impensè morbus hic efflagitat, ut in eo rudis ſit oportet & parum obſervationi deditus, qui ægros ſuos ſubſidio tanto defraudat.

Non verò ita capienda ſunt quæ hactenus diſſerui, ac ſi ego quotidianum Diacodii uſum, vel eâ quæ convenit doſi, in tenellulis Infantibus qui Variolis Confluentibus laborant, ſuaderem, niſi morbus periculum grave intentat: idque duabus de cauſis; primò quia uſque adeò non calent Infantes, atque illi quorum vitæ fax pleniùs accenſa jam luculentiùs ardet; dein quòd Narcoticorum jugiter aſſumptorum vim non ita bene ferat ætas mollior, & magis infirma. Adde quòd ſponte ſuâ ſomno ferè perpetuo morbi tædia fallunt Infantes. Nihilominus quoties vel phreneſi illi corripiuntur, vel puſtulæ mali moris

ſunt,

ſunt, Anodyna omnino indicantur; horum enim utrumque ſanguinis atque ſpirituum animalium motum interturbatum plus ſatis evincit.

Duo hæc quæ adèo prolixè tractavimus, nempe iſta methodus quâ inhiberi debet præpropera materiæ Varioloſæ primis in diebus aſſimilatio, tum & altera, quâ motus ſpirituum inordinatus ab externarum partium inflammatione excitatus, eſt præcavendus, duo ſunt quaſi Cardines in quibus omnis hujus morbi Curatio vertitur. Quandoquidem quæ ex eo oriuntur mala quòd utrique huic diſcrimini non ſatis occurreretur, funeſta illa ſymptomata invitant, quibus Variolarum tragœdia abſolvitur. Quocirca cùm præcipuæ hæ fuerint Indicationes Curativæ, ubi iis modo jam tradito fecero ſatis, nihil ampliùs mihi reſtat agendum; in quantum ſc. Medicus

dicus ſum, non verò formularum medicarum Præſcriptor: Quas ego duas, ſive Artes, ſive Dotes, ſive etiam Provincias appellare libeat, toto cœlo à ſe invicem diſtare arbitror.

Unum adjicio, ſi Epiſpaſtico opus fuerit, id peramplum & ſatis acre ægri Nuchæ applicandum; quod ita opportuno tempore fieri debet, ut neque præmaturè appoſitum vim epiſpaſticam ante diem Undecimum, in quo de ſummâ rerum agitur, amiſerit; neque in eum ipſum diem rejiciatur, quo jam tardiùs adveniens, illo temporis articulo obeſſe poſſit, præ calore & æſtu quem ſanguini imprimit cum Febre Secundariâ vix pari Marte tunc decertanti. Opportuniſſimè itaque applicabitur Epiſpaſticum nocte illâ quæ magnam morbi criſin præcedit, mox ab aſſumpto Paregorico, quod

quod tunc erat exhibendum. Appoſito per id temporis Veſicatorio, dolor quem ejuſdem morſus adferet prorſus deſinet ante diem illum quo æger vel agonizaturus, & materiæ peccanti eo ipſo tempore dabitur exitus quo eo eſt opus ad vincenda mala iſta quæ illum diem præſtolantur. Hoc enim primùm tempore, quod in hujus morbi Hiſtoriâ fusè deduxi, facies quæ hactenus inturgeſcebat, jam detumeſcere incipit, & ſalivatio, quæ hucuſque pleno amne fluebat, decreſcere, condenſato jam, & non niſi ægrè excreto, qui eam excitabat, humore. Ut verò mittamus Epiſpaſticum illud tum faciei detumeſcentiæ, tum etiam imminutæ Salivationi quadantenus ſubſtitui, Febri inſuper Secundariæ perdomandæ aliquatenus conducit: quæ nunc temporis invaleſcit, ſanguine quaſi obruto & penitus

nitus

nitus infecto puris copiâ à totidem abſceſſulis reſorptâ; adeò ut in omnibus ferè, quos unquam tractavi Variolis laborantes, obſervaverim, pulſum in carpo ſalientem ægrè percipi poſſe hoc tempore, utut facilè ſe & pridie hujus diei & poſtridie etiam, digito exploratori ſe proderet.

Sed inter ea quæ à capite ſive derivant ſive revellunt, nihil æquè mihi videtur operari ac Allium pedum plantis applicitum. Quod Allium revera attrahat, manifeſtum eſt à veſiculis quas ſæpe excitat, & à dolore illo non ferendo, quem nonnunquam, licèt raRò, affert, etiam non excitatis veſiculis, humores ſc. in partes illas invitando; unde dolor tam vehemens quandoque exortus eſt, ut cataplaſmate è mica panis ſimilaginei in lacte cocti eundem ſedare neceſſe habuerim: In adultis itaque

itaque qui Variolis Confluentibus laborant, Allium inciſum & linteo involutum plantis pedum admovere ſoleo, à die octavo in quo primùm facies intumeſcit, donec jam morbus periculo omni vacet; ſingulis diebus renovandum.

Neque interim iſtud mihi prætereundum eſt, ægrum ſc. à carnibus, durante morbo arcendum omnino eſſe, & cereviſiam lupulatam eamque tenuiſſimam tantùm pro potu concedendam. Juſculis Avenaceis, pomis coctis, & jam dictâ Cereviſiâ commodiſſimè interea vitam tolerabit. At verò inſtante jam maturatione, ubi particulæ purulentæ in ſanguinis maſſam regurgitantes eandem tabo ſuo inquinaverint, utile erit cochlearia vini aliquot, ſingulis auroris & noctibus ægro indulgere. Stragula quod attinet, & lodices quibus æger in lecto eſt contegendus,

tegendus, neque plura ſint illa, neque pauciora quàm quibus ſanus utebatur. Quin & liberum ei ſit, quoties voluerit, ſe ab hâc in illam lecti partem transferre, quo præpediri poſſint ſudores iſti ſymptomatici, quos ægro nocere, ſatis, opinor, evici. Eodem pacto etiam præcavebitur efferatior exanthematum phlogoſis excita à nimio calore quem carnes contrahunt, quoties æger ſemper eodem in loco, ceu palo defixus, jacet. De hoc autem aliàs prolixiùs diſſerui.

Caſum nuperrimum, ceu ſpecimen integræ hujus Praxeos, ſubnectam. Hâc ipſâ hyeme me accerſebat fœmina Nobilis, Domina *Dacres*, ut quendam ſuum nepotem Dominum *Thomam Cheut*, temperamento perquam ſanguineo & ætate florentem Medicus curarem. Pridie cœperat febricitare vehementer;

vehementer; colluviem bilioſam in magna copia per vomitum rejiciebat; dorſum plurimùm dolebat. His malis ſolatium quærens & levamen, lectum petebat, & tum ſtragulis acervatim injectis, tum calidis aſſumptis liquoribus ſudores per diem integrum omni ope ſollicitabat, ſed fruſtra, cùm tanta ad vomendum proclivitas, & alvi fluxus, licèt modicus, omnem ſudorificorum vim eluderent: Oleum interea Febris igni affuderat, quo illa multùm increverat. Ego jam Variolas brevi exorituras ſuſpicabar, eaſque inſigniter confluxuras, tum ob ætatis vigorem, tum etiam quòd ſanguinem multùm excalefecerat irrito ſudoris extorquendi conatu, (quo quidem, ſi modò æſtate ægrotaverat, & mictum ſanguineum & maculas purpureas certò advocaverat) tum verò maximè, quòd ſemper obſer-

obſervaverim in juvenibus immani vomitione, ægritudine, & dolore præter ſolitum vexatis, Variolas inſequentes ultra modum confluxiſſe. Meum itaque eſſe ratus ut nullum non lapidem moverem quo præproperam materiæ Varioloſæ aſſimilationem obſtruerem, à lecto illum arcebam, niſi ſtatis priùs horis ſomni. Die ſequenti, (tertius is erat) Variolis nondum comparentibus, ſanguinis uncias octo è dextro brachio manè extrahi curabam: optimus erat ille floriduſque, cùm adhuc ſpirituoſum tantùm μίασμα exceperat, nondum verò putredinem illam quam conciliat longior morbi mora, & in eorum ſanguine ut plurimùm conſpicitur qui nuper ab hoc morbo convaluerint. Horâ quintâ poſt meridiem diei ejuſdem, Infuſionis Croci Metallorum unciam unam exhibui; ex quâ ſatis

commodè vomebat, & ægritudine levatus, longè meliùs habere viſus eſt, jam haud invitus à lecto abſtinens, à quo prius ægerrimè ſe divelli patiebatur, ægritudine & vertigine mactatus. Die quarto, manè accedens, exanthemata quibus præcavendis tanta fueram molitus, ec numero prodeuntia conſpexi, ut ab inſigniori, quem minitabantur, con fluxu, ægri vitæ metuendum eſt: Diligenter itaque cavebam ne lecto interdiu committeretur, conſulebam etiam ut Cereviſiam tenuem Spiritu Vitrioli inſtillato acidulatam potaret. In his ad ſextum uſque diem perſeverabat; quibus diebus licèt non ægrotaret, ſed aurâ liberiùs veſcens multùm reficeretur, tamen alvo ſubindè laxiore fuit. Jam ſub meridie non valebat ulteriùs quòd hîc fieri aſſolet, ſe à lecto abſtinere; decubuit itaque uſque ad finem

ſinem morbi, me non reluctante, cùm nunc erupiſſent puſtulæ omnes, quæ, non obſtante meo omni conamine, plus ſatis confluebant. Quamvis enim pauciora erant exanthemata iis quæ in nonnullis obſervavi ab hoc morbo extinctis, plura erant tamen quàm pleriſque eorum qui ſanantur ſolent prodire. Hâc primum nocte Syrupi de Meconio Unciam unam in Aq. flor. Paralyſ. propinabam, ſingulis deinceps noctibus repetendam; ſuadebam etiam ut non aliis ſtragulis, quàm quibus ſanus aſſueverat, tegeretur; ut Juſculis Avenaceis, & Hordeaceis, nonnunquam etiam pomo cocto veſceretur; Cereviſiam etiam tenuem hauriret. Die octavo Allium inciſum & panno lineo incluſum pedum plantis applicandum curavi, & renovandum quotidiè donec extra aleam conſiſteret. Poſt hæc pro

augeſcentium puſtularum genio omnia cedebant, uſque ad decimum diem; quo tempore manè eum inviſens, licèt mediocriter ſe haberet, Febris tamen Secundariæ quendam quaſi prodromum deprehendi, cum jactatione aliquali. Mox itaque procellam veritus imminentem, Paregoricum ſuprà laudatum exhibui, à quo tranquilla omnia & pacata; eadem nocte Syrupi de Meconio Seſquiunciam præſcripſi. Sequente aurorâ, diei ſc. undecimi, cùm poſt exoleſcentem vim Anodyni quod heſternâ nocte ſumpſerat, jam de novo eſſet irrequietior, Diacodii iterum Seſquiunciam extemplò ingeſſi, veſperi item tantundem, atque eandem doſin mane & ſerò ut aſſumeret quotidie conſulebam, donec omnino convaleſceret. Paruit æger; neque aliquod nos deinde ſymptoma exterruit, niſi quòd urina

urina ei quandoque ſupprimeretur, (malum junioribus hoc in morbo familiare) quam tamen genubus innixus in lecto reddebat. Ptyaliſmum quod ſpectat, quantumvis ſalivæ copia frequenti Anodynorum in tam largâ doſi repetitione aliquantulùm interciperetur, tamen longiore ab eorum uſu intervallo pituitam concoctam excreabat, ac facies manuſque debito tempore pro votis intumeſcebant. Die decimo octavo è lecto ſurgebat, & tunc primùm juſculum è pullorum carnibus indulgebam, à quo per gradus indies ad victum conſuetum redibat. Die viceſſimo primo ſanguis mittebatur è brachio dextro ad uncias octo, qui Pleuriticorum ſanguinem æmulabatur, & puris ferè inſtar erat. Denique ad quatuor vices, ſpatio interpoſito, purgatus fuit.

Hîc ſubinnuam, quòd quoties in his pagellis dies ab Invaſione v. gr. ſextum, undecimum, &c. nominaverim, non ita accipi id velim, quaſi Variolæ Confluentes tertio nunquam non die erumperent; cùm ſatis ſciam quandoque ita accidere, etiam in iis qui vel maximè confluunt(uti etiam aliàs obſervavi) ut puſtulæ non niſi poſt aliquod à die tertio temporis ſpatium ſe exerant. Eruptio autem ut plurimùm in diem tertium ab Invaſione incidit,& ut plurimùm,qui (ex. gr.) die Lunæ confluentibus Variolis primùm laborare incipit, die Mercurii ſequenti puſtularum primitias in cute ſummâ deprehendet, & Jovis dies ab illo die Lunæ ſecundus, undecimus ille erit, periculi pleniſſimus, niſi interpoſuerit ſe Medicus.

Atque hîc iterum repeto Theoremata hæc omnia ad Confluentes

tan-

tantùm Variolas referri debere, quæ in genere diſtincto nullum prorſus uſum habent, nec ab illo expoſcuntur. Et tam ſibi quàm aliis imponunt, qui attollunt criſtas quoties eos ſanaverint quibus Exanthemata numero pauca, eaque interſtincta effloreſcebant. Si tentare libeat, quantum in Arte valeant, in Variolis Confluentibus vires experiantur; maximè quoties vel florentes ætate, vel eos qui immodicâ vini ingurgitatione nimiùm incaluerint, hic morbus invaſerit. Ne in levioribus excercitati, ita toto cœlo aberrent, ut ſe eos ſervaſſe exiſtiment, quos ipſi Adſtantes non occiderint.

Verùm diſſertatiunculam hancce non priùs finiam quàm ubi retulero quæ mihi, dum hæc ſcriberem, ſuo ore narravit Amiciſſimus Dominus *Carolus Goodall*, M. D. Collegii Me-

dicorum Socius, atque impræſentiarum Cenſor: quod mihi ideò faciendum duxi quo meliùs iis fidem conciliem, quæ tum hîc, tum alibi & de Petechiis & de mictu ſanguineo affirmavi: utrumque nempe hoc ſymptoma quoties Acutis morbis accedit, atrociori ſanguinis inflammationi omnino deberi, ac proinde Refrigerantia indicare remedia. Caſus ita ſe habuit.

Juvenis annorum quaſi 27. habitu corporis extenuato, & calido temperamento præditus, Febre violentâ & continuâ correptus eſt menſe Junio, Anno 1681. *Lingua erat ſicca & ſcabra, ſitis vehemens, pulſus celer, dolor regionem cordis ſcrobiculo vicinam diſcruciabat, dorſum verò imprimis, (in quo jugiter deſæviebat,) ſanguinem ſubinde mejebat, tum & Petechiæ coloris ſubfuſci collum, pectus, & carpos denſè inſidebant. Die ſexto accerſitus Medicus,*

&

& ægrum de vitâ periclitari à nimiâ urinæ ſanguinolentæ excretione comperiens, Indicationes curativas ad ſanguinem refrigerandum incraſſandumque, tum etiam ad vaſorum oſcula, quæ in Renibus relaxata dehiſcebant, obturanda dirigendas cenſebat.

Præmiſſis itaque tum Venæſectione, tum Bolo lenitivo, ægrum, ut à lecto quantum fieri potuit, ſe abſtineret, ſeriò monuit, cùm à continuo lectuli calore mictum ſanguinis promoveri non dubitaret: ſuadebat etiam ut in culcitrâ corio tectâ æger potiùs dormiret, ſupinus non niſi rariſſimè jaceret, lac aquæ permiſtum ut potaret, Panatellâ, oryzâ lacti incoctâ, pomis coctis, ſive ſolis, ſive aquæ fontanæ intritis, & ſaccharo edulcoratis veſceretur. Medicamenta ordinabat ſequentia.

℞ Fl. roſ. rub. ℥vi. cort. inter. Querc. ʒß. Sem. Plantag. parum contuſ. ℥iii. Aq. Font. ℔ii. Sp. Vitriol. q. ſ. ad gratam

tam

tam aciditatem: infundantur in vaſe clauſo calore leni per quatuor vel ſex horas. Colat. add. aq. Cinnam. hord. ℥iii. Sacch. albiſſ. q. ſ. ut f. Tinctura guſtui grata, de quâ ſæpiuſculè bibat die noctuque.

Enema è lacte cum Syrupo Violaceo injiciebatur horâ à meridie ſecundâ: & horâ ſomni ſequens Hauſtus propinabatur.

℞ Aq. fl. Paralyſ. Plantag. Cinam. hord. an. ℥ß. Aceti ſtillat. ℨii. Syr. de meconio ʒvi. M.

Die ſeptimo, ſymptomatis vix ſe remittentibus, enema jam deſcriptum ſingulis diebus injiciendum curabat Medicus, tum etiam Emulſionem, Hauſtumque ad hunc modum præſcribebat.

℞ Sem. Cichor. Endiv. Lactuc. Portulac. an. ℨii. Sem. cydon. Papav. alb. an. ʒiß. Amygd. dulc. excort. n. iiii. contundantur ſimul in Mortar. marmor. ſenſim affundendo Aq. Hord. ℔iß. colat. add.

ſacchar.

ſacchar. Chryſtall. q. ſ. f. Emulſio, de qua bibat cochl. xii. *quartâ quaque horâ.*

℞ *Aq. fl. Paralyſ. Nymph. germin. Querc. Plantag. an.* ʒß. *Aceti ſtillat. Aq. Cinam. hord. an.* ʒiii. *confect. de Hyacinth.* ʒß. *Syr. de meconio* ℥i. *M. f. Hauſtus horâ ſomni ſumendus.*

Die octavo, cùm adhuc inſtaret Febris, ſanguis Urinæ immiſtus copioſiùs exiret, & Petechiæ in præmemoratis partibus numeroſæ comparerent, omnia hæc ſymptomata à ſanguinis calore, tenuitate & acrimoniâ, oriri conjectans, ſanguinem ſecundâ vice detraxit, liberaliorem cereviſiæ tenuis uſum, cui Vitrioli ſpiritus ad gratum acorem priùs inſtillabatur, conceſſit: quam cùm faſtidiret æger, Poſſetum è ſucco limonum & lacte ei indulſit, uti etiam limonum pulpam in taleolas diviſam & ſaccharo involutam. Addebat & ſequentia.

℞ *Conſ. Lujul. Cynorrhod. an.* ʒß. *confect. de Hyacinth.* ℈iii. *Diaſcord.* ʒiß. *co-*

rall.

rall. rub. præparat. ſang. Dracon. Bol. Armen. an. ℈i. Syr. è Symphyt. & Piloſell. an. q. ſ. ut f. Opiata, de quâ capia. quantit. Avellanæ ſextâ quâque horâ, ſu. perbibendo hauſtulum ſeri lactis ſucco li. monum facti & ſacch. alb. edulcorat. ve. Decocti Vulnerarii Spiritu Vitrioli acidu. lati.

Hauſtus heſternâ nocte præſcriptu. repetatur cum Syr. de Mecon. ℥x.

Nono die Petechiæ paulatim evaneſce. bant, Urina minùs ſanguine ſcatebat. quique inerat ſanguis faciliùs ſeparaba. tur, & matulæ fundum libentiùs pete. bat: hortabatur itaque ægrum ut in Re. mediorum horum uſu perſeveraret, & diebus aliquot elapſis ſequentia adjiciebat ad eundem ſcopum collimantia.

℞ Conſ. Roſ. rub. per ſetaceum traject. & Vitriolat. ℥iv. Balſam. Lucatel. ʒii. Bol. Armen. Sang. Dracon. Spec. Ele. ctuar. Diacorall. an. ʒi. Syr. è Corall. q. ſ. ut f. Elect. de quo cap. quant. Nuc.

Moſchat.

Moſchat. bis de Die, ſuperbibendo hauſtum Emulſionis ſequentis.

℞ *Sem. Lactuc. Portulac. an* ℈iii. *Cydon.* ʒiß. *Papav. alb.* ℥ß. *Amygd. dulc. excort. n.* v. *contund. in mortar. marmor. ſenſim affundendo Aq. Plantag.* ℔ii. *Aq. Cynam. Hord.* ℥ii. *Colat. add. Sacch. q. ſ.*

His remediis, favente numine, æger intra ſeptimanas tres à Febre & horrendis illis quæ memoravimus ſymptomatis liberatus, Petechiis abolitis, atque urinâ tum colorem naturalem tum conſiſtentiam recipiente, paulatim ad ſanitatem & vires priſtinas rediit.

Quamvis autem ſymptomata iſta jam dicta Febri continuæ accreſcerent, non verò illi morbo de quo nos ſuprà egimus; cùm tamen quoties utrumlibet ea comitantur, à vehementi inflammatione & ſanguinis nimiâ attenuatione, unde ſanguis per oſcula vaſorum quaſi vi exigitur,

exigitur, ſemper ortum ducant; nullus dubito quin par Methodus in tantâ cauſarum paritate omnino ſit adhibenda, quantùm ſc. fert utriuſque morbi Genius. Quamobrem Virum Optimum rogabam, ut mihi per illum liceret hanc ejus Curationem hîc ſubnectere. Quam quidem ſi quis vel mihi infenſiſſimus, (cùm tamen alienos mores è propriis æſtimans, nullum inimicum habere ſperem) præſtiterat, tamen veritate victus, præclariſſimam eam fuiſſe omnium, quas unquam novi, curationum, lubens faterer: quum jamdiu compertum habeam quàm ſit fatale Febricitantibus ſanguinem cum Urina excernere. Cùm verò idem amicitiâ mihi ſit conjunctiſſimus, quanto cum animi prolubio & Veritati & Viri Amantiſſimi famæ mihi litandum erat? Hic enim ille eſt qui cùm pauci admodum me

vel

vel minimum quid in re medicâ ſive indagandâ ſive etiam excolendâ profeciſſe aſſerere auderent, maledicorum torrenti ſe medium objicere ſuſtinuit, atque me pari zelo ac fide tutabatur, quo Parentem Filius. Quantumlibet autem beneficio tam inſigni devinctus, nunquam tamen niſi eas, quas commeruit laudes, prædicarem, cùm perinde ferè ſit improbum ſive opprobrio ſive laudatione indignos afficere, quandoquidem utrinque à veritate diſcedatur. Nemo itaque mihi vitio vertat, ſi Virum hunc ego nemini, inter eos qui mihi hactenus innotuere, probitate ſecundum fidenter affirmaverim, cùm in tot annorum ſpacio quibus eo familiariter uſus ſim, nec dicto quemquam lædere, quanto minùs factò, ſibi permiſerit. Quantum verò in eâ quam profitetur Arte præcellat, modò Deus vitam ei

conceſſerit, brevi ſatis eluceſcet; cùm Eruditioni haud vulgari quâ omnes Medicinæ tam Antiquæ quàm Modernæ tractus perluſtraverit, exquiſitiſſimam in ſubtilioribus Praxeos minutiis indagandis ſolertiam (ſine quâ nemo unquam Medicinam meritâ cum laude faciet) catus attulerit: Unde etiam Ægrorum ſuorum votis, Bonus Felixque cum primis reſpondet.

Hæc demum ſunt quæ ipſe de hoc morbo ſentio, quæ non mihi ſuggeſſit phantaſiæ imaginatricis temeritas, ſed Phænomena Practica edocuere. Neque ſanè capio quî fieri poſſit ut fallatur is qui cogitationes ſuas omnes merâ ac nudâ ejus ſive Artis ſive Facultatis Praxi limitat & determinat, quam ſibi perdiſcendam & cum laude excercendam propoſuit: aut è contrà quî poſſit fieri ut non tam in ipſo ſe quàm in

aliis

aliis decipiendis omnes vitæ annos prodigat ille, qui in iis excogitandis operam diſperdit, quæ cum Praxi nihil prorſus habent commune. Et ſicuti haudquaquam fauſtus probuſve navis ad Clavum Gubernator fuerit ille, qui non tam ad brevia & ſaxa ſubmarina agnoſcenda evitandaque, quàm ad cauſas Fluxûs Refluxûſque maris ſpeculandas animum adverterit (quod quidem cùm Philoſopho ſit digniſſimum, ab eo tamen perquam eſt alienum, cui id tantùm negotii datum eſt ut navis non ſubmergatur) ita neque Medicus, cui non alia quàm curandorum morborum provincia decernitur, quantumlibet ingenio cæteriſque animi dotibus valeat, in Arte verè Medicâ proficiet, qui non tam in occultâ & tortuosâ illâ Methodo, quâ Natura morbos parit alitque (à quâ etiam eorundem Hiſtoria pen-

det) indagandâ, atque in remediis eidem adaptandis omnes animi vires intendat, quàm in curioſis & παρέργοις ſpeculationibus cerebrum fatiget, ad homines orco eripiendos (quod ſpondet Medicina) ne hilum facientibus. Quæ quidem prævaricatio non ſolùm in causâ eſt quòd genus Humanum commodis illis & emolumentis privetur, quibus à plurimorum ingenio animique dotibus augeri potuiſſet, ſed etiam effecit tandem, ut quæ Medica appellatur, revera Confabulandi Garriendique potiùs ſit Ars, quàm Medendi. Atque eo tandem deventum eſt, ægris vivendum moriendumve ſit, prout Philoſophus vel conjectando ſcopum attigerit, vel ab eodem aberraverit; quod in lubrico ſemper eſt atque ancipiti, cùm primi iſti ſpeculationum repertores, non minùs quàm eorum mancipia, &

ſervum

ſervum pecus, de cerebroſis iſtis commentis bello quaſi internecino invicem digladientur, attamen nemo fortaſſe omnium ipſam veritatem aſſequatur. Quamvis enim, ſi mentem ſeriò applicuerimus, quid de facto agat Natura, & quibus in operatione ſuâ utatur organis deprehendere valeamus; modus tamen quo illa operatur, mortales, aut ego fallor, ſemper latebit. Neque hoc mirum eſt, cùm longè (imò ſupra omnem humanum captum longè) credibilius ſit nos miſellos homunciones, ab illuſtri vitæ luciſque regione exulantes, methodum quâ in fabricandâ machinâ uſus eſt ſapientiſſimus Artifex, capere nullatenus poſſe; quàm Fabrum Ferrarium rudem prorſus & imperitum, neſcire quo pacto concinnetur Automaton Horarum index, cujus ſtructura & motus exquiſitiſſimam artis

elegantiam præ ſe ferunt. Sicuti de facto conſtat Cerebrum omnis tam Sensûs quàm Motûs fontem eſſe, tum etiam & Cogitationum & Memoriæ officinam, & tamen non eſt poſſibile à diligentiſſimâ ejus inſpectione contemplationéve mentem uſque adeò illuminari, ut intelligere poſſit quo pacto ſubſtantia ita craſſa & quaſi pulpa quædam, neque operis, ut videtur, uſque adeò affabrè elaborati, uſui ita nobili & facultatibus tam præcellentibus queat ſufficere, neque exinde aſſignare quis potis eſt, quâ ratione ex naturæ ejus vi & ſtructurâ partium, ſive hæc ſive altera iſta facultas neceſſariò fuerit exerenda.

Atque hæc de Variolis Confluentibus: Quibus ſi addantur quæ in Hiſtoria Morborum Acutorum de hoc affectu tradidi, ſummam habes eorum quæ mihi hactenus innotuere, ea-

que

que omnia diligentiſſimè, quod à me fieri potuit, trutinata atque expenſa.

Accingo me jam (quoniam tu id poſtulas, Vir Eruditiſſime) ad ea exponenda quæ de Affectionibus Hyſtericis hactenus obſervatione comperi. Quas quidem, perobſcuram & difficilem, præ cæteris qui homines vexant, morbis, diagnoſin habere, tum etiam ægriùs curationem admittere, lubens fateor. Attamen ut potero morem tibi geram; eâ, quæ Epiſtolæ convenit, brevitate; quam ſane à me exigit valetudo infirmior & quaſi vacillans, hâc præſertim anni tempeſtate, quâ mihi verendum eſt, ne ſi pertinaciùs cogitationibus indulſero, Podagræ mox paroxyſmum accerſam. Paucis itaque expediam quæ hîc habeo dicenda, methodo, quâ uti ſoleo, inſiſtens; brevem ſc. morbi Hiſto-

riam tradens ſecundum vera Naturæ Phænomena; tum etiam medendi rationem ſubnectens quæ mihi optimè ceſſit; quamque non tam librorum lectio, quàm experientia propria, Magiſtra haudquaquam infida, jam olim ſuggeſſit.

Hic morbus, ſi rectè calculum pono, Chronicorum omnium frequentiſſimè occurrit; & ſicuti Febres cum Appendicibus ſuis duas partes Tertias, ad Chronicos morbos ſimul ſumptos ſi comparentur, complent, ita Affectus Hyſterici (vel iſti ſaltem qui eo nomine inſigniuntur) ad reliquæ partis Tertiæ dimidium aſſurgunt, hoc eſt, Chronicorum pars media ſunt: Fœminarum enim pauciſſimæ (qui ſexus Adultorum dimidia eſt pars) ab omni horum affectuum ſpecie prorſus liberæ ſunt, ſi iſtas excipias quæ laboribus aſſuetæ durè vitam tolerant.

Quinimo non pauci ex iis Viris qui vitam degentes ſedentariam chartis ſolent impalleſcere, eodem morbo tentantur. Et quamlibet omnis retrò Antiquitas ſymptomata illa Affectibus Hyſtericis adnaſcentia Utero ſemper vitio verterit, ſi tamen Affectiones Hypochondriacas vulgò dictas, quas Splenis aut Viſcerum neſcio quorum obſtructioni imputamus, cum mulierum Hyſtericarum ſymptomatis conferamus, vix ovum ovo ſimilius, quàm ſunt utrobique Phænomena, deprehendemus. Neque tamen reticendum eſt Fœminas multo crebriùs hoc morbi genere corripi quàm ſolent Mares, non quòd ſe Uterus magis malè habeat quàm alia quævis corporis regio, ſed ob cauſas infrà explicandas.

Sed nec ſpectabilior eſt hujus morbi frequentia, quàm varietas illa multiformis quâ ſe oſtendit, &

nullos ferè non æmulatur ex iis affectibus quibus atteruntur miſeri Mortales. Quamcunque enim corporis partem inſederit, ſymptomata, qualia ei competunt parti, ſtatim producit: Et niſi Medicus tam ſagaci quadam ſolertiâ & Δεινότητι, quàm in Arte peritiâ valeat, fraus ei fiet, atque iſta ſymptomata à morbo aliquo eſſentiali hujus vel illius partis, non verò ab affectione Hyſtericâ, pendere arbitrabitur.

Quandoque v. gr. Capitis arcem occupans, Apoplexiam facit, quæ ſimiliter Hemiplegiâ ſolvitur, eam omnino referens Apoplexiam, quâ tum ætate, tum mole corporis grandiores ſiderantur, & quæ ex eo naſcitur quòd, Cerebri cortice pituitæ copiâ referto ac ſcatente, Spirituum Animalium meatus ac ſemitæ intercludantur: à quâ quidem causâ, quæ fœminis Hyſtericis accidit Apoplexis,

plexis, oriri nullatenus videtur, cùm eaſdem haud infrequens adoriatur confeſtim à partu, magnâ ſanguinis vi ſimul ejectâ, & vel partui laborioſiori, vel vehementiori alicui animi commotioni debeatur.

Quandoque Spaſmos horrendos gignit, Epilepſiæ perſimiles, Ventre & præcordiis guttur verſus intumeſcentibus, & nixus ità fortes edente ægrâ, ut licèt aliàs mediocrium tantùm fuerit virium, jam omni Adſtantium ope vix retineri queat, incondita interim atque inarticulata quædam vociferans, & pectus feriens. Fœminæ, quibus hæc ſpecies, quæ uteri Strangulatus vulgò audit, familiarior eſt, temperamento ſunt ut plurimùm plus quàm ſolet ſanguineo, & habitu corporis ad Viragines accedente.

Nonnunquam exteriorem Capitis partem occupat, Pericranium inter

Craniumque, dolorem vix tolerabilem adferens, in quadam tantùm particulâ quæ tranſverſo pollice contegi poſſit, jugiter defixum. Dolorem hunc etiam comitantur Vomitiones enormes. Hæc ſpecies Clavus Hyſtericus mihi eſt, iſtas præ cæteris fatigans, quæ Chloroſi laborant.

Nonnunquam in partes incidens Vitales, ita vehementem Cordis Palpitationem excitat, ut quæ eam patitur fœmina pro indubitato habeat, ſonitum Cordis in coſtas arietantis etiam ab adſtantibus omnino debere percipi. Hæc ſpecies eas maximè infeſtat quæ extenuato ſunt corpore, & craſi minùs firmâ, quæque Extabeſcentium penè formam præ ſe ferunt; tum etiam Juvenculas Febre albâ palleſcentes.

Nonnunquam Pulmones obſidet, unde æger creberrimè tuſſit &

ferè

ferè ſine intermiſſione, nihil prorſus expectorans: & quantumlibet hæc Tuſſis ſpecies non ita valido niſu thoracem concutiat atque illa quæ Convulſiva dicitur, Exploſiones tamen longè frequentiores ſunt, æger præterea non ita ſenſu valet. Hæc autem Tuſſis Hyſtericæ ſpecies oppidò rara eſt, & fæminas pituitâ ſcatentes præ cæteris exagitat.

Nonnunquam in Colon, & regionem Scrobiculo Cordis ſubtenſam impetum faciens, dolorem vix ferendum infligit, Iliacæ Paſſioni haud abſimilem; ubi ægra immodicè vomit, colluviem quandam Viridem, Bili, quam Porraceam appellant, ferè parem, nunc etiam inſoliti alicujus coloris, rejiciens. Sæpè etiam poſtquam ægra ad multos dies jam dicto dolore (qui vel Stoicorum ἀπάθειαν expugnaret) & continuo vomituritionis conatu tantùm

tùm non fuerit enecta, tandem Ictero intenſiore omnem corporis ſuperficiem ad inſtar Croci tingente, ſolvitur Paroxyſmus. Ægra interea diris mentis angoribus preſſa, omnem recuperandæ Sanitatis ſpem prorſus abjicit: quæ quidem animi dejectio & quaſi deſperatio quædam, non magis, quantum ego obſervavi, ab hac Hyſtericorum Affectuum ſpecie ſejungitur, quàm ſive Dolor ſive Vomitus præmemorati. Atque hoc genus in iſtis præcipuè locum habet quæ corporis habitu laxiore crudoque ſunt, tum & in iis quæ Infantes grandiuſculos, cum ingenti ſui & naturalium vitæ ſtaminum diſpendio, ſunt enixæ.

Quandoque hoc malum in alterutrum ex Renibus incurſans, atrociſſimo quem iſtîc parit dolore, Paroxyſmum Nephriticum omnino mentitur, idque non ſolùm doloris

genere

genere locoque quo ſævit, ſed & adſcitis Vomitionibus immanioribus, tùm etiam nonnunquam ex eo quòd dolor per Ureterum ductus propagetur. Ita ut ægrè admodum dignoſci queat, utrùm hæc ſymptomata ab incluſo Calculo, an verò ab affectu aliquo Hyſterico enaſcantur, niſi fortè Caſus aliquis acerbior ægræ animum paulo antequam corriperetur diſcrucians, aut materiæ viridis per vomitum rejectio, ſymptomata iſta Affectioni potiùs Hyſtericæ quàm Calculoſæ tribuenda eſſe docuerint. Sed neque Veſica ab hoc Pſeudo-ſymptomate atque ementito Affectu immunis eſt, cùm non tantùm ipſa ab eo doleat, ſed & Urina ſupprimatur, perinde ac ſi Calculus eam obſtrueret, qui tamen nullus eſt. Rariſſimè autem cernitur poſtrema hæc ſpecies Veſicam attingens; quæ verò Renum

calculum

calculum imitatur, non ita rarò. Utraque eas ſolet invadere fœminas, quarum vires repetitis ſæpe paroxyſmis Hyſtericis jam fractæ ſunt, & ſanitas corporis detrita.

Nunc in Ventriculum decumbens, continuas Vomitiones excitat; nunc etiam Diarrhœam, quoties ſc. in Inteſtina effunditur: at neutrum horum ſymptomatum ſequitur dolor, licèt in utroque perſæpè compareat dictus ille ſuccus viridis. Utraque hæc ſpecies iis familiaris eſt, quas frequentiores paroxyſmi Hyſterici debilitaverunt.

Atque ut hic morbus omnes fermè partes Internas infeſtat, ita etiam nonnunquam & Exteriores, carnemque muſculoſam occupat, maxillas ſc. humeros, manus, crura, tibias, nunc dolorem adducens, nunc tumorem: in quo genere is qui tibias diſtendit tumor præ reliquis conſpicuus

conſpicuus eſt. Cùm enim in Hydropicorum tumoribus duo hæc ſemper obſervari poſſint, ut tumor ſc. ſub veſperam ſe majorem exhibeat, tum etiam ut paſtæ inſtar madentis, veſtigium digiti fortiùs impreſſi formamque referat; jam in hoc altero, tumor matutino tempore protuberantior eſt, nec digito cedit prementis, aut veſtigium ullum manet. Plerumque etiam tibiarum alterutram tantùm inflat: de cætero ſive magnitudinem ſpectes, ſive etiam ſuperficiem, Hydropicorum tumores ita ad amuſſim æmulatur, ut ægræ ſe haud facilè ab eâ quæ inſedit ſententiâ, dimoveri patiantur.

Sed neque ipſi Dentes (quod vix credas,) ab hujuſce morbi inſultu ſe poſſunt defendere: licèt neque vel minima cavitas, neque humoris alicujus defluxus, ſaltem qui percipi

cipi queat, dolori ſive anſam præbuerit, ſive vehiculum: qui nihilo minus nec mitior eſt, nec contractior, aut expugnatu facilior. Iſti verò tum dolores, tum tumores quibus afficiuntur partes exteriores, quas ſupra memoravimus, eas præcipuè fœminas adoriuntur, quæ, longâ paroxyſmorum Hyſtericorum ſerie ac impetu violento tantùm non exanimatæ, vitam ducunt vix vitalem.

Inter omnia verò morbi hujus tormenta, nullum ſe tam crebrò ingerit quàm dolor in Dorſo; quem certo certiùs perſentiſcunt quotquot vel leviſſimè hoc affectu tanguntur. Quinimo id habent effectum commune dolores prædicti, quòd illa cui inhæſerant regio, etiam poſt eorum diſceſſum, tenera ſit, & quaſi fuſtibus probè fuerit dedolata, tactum refugiat; quæ quidem teneritudo ſenſim evaneſcit.

Hoc interim obſervatu digniſſimum eſt, quòd non raro notabilis quædam externarum partium refrigeratio ſymptomatis his omnibus viam quaſi ſternit, & plerumq; non niſi paroxyſmo finito diſpellitur: quam quidem refrigerationem haud ſemel, iſti ferè, quâ rigent cadavera, parem comperi, pulſu nihilominus rectè ſe habente.

Addo, quòd Hyſtericæ ferè omnes, quotquot ego hactenus tractavi, de ſpirituum dejectione ſive ſubſidentiâ (ut cum illis loquar) conqueruntur; pulmonis regionem indigitantes, quoties locum, in quo hæc ſpirituum contractio ſeu ſubſidentia ſentitur, volunt deſignare.

Demum mulieres Affectione Hyſtericâ laborantes, nunc in riſum effundi, nunc in lacrymas pariter immodicas ſolvi, nullâ προφάσεως manifeſtâ ſive illum, ſive has extorquente, nemini non eſt notum.

Inter omnia verò quæ in hoc morbo comparent Phænomena, illud maximè proprium eſt atque ab eo ferè inſeparable, quòd ſc. ægræ urinam ſubinde reddant planè limpidam ad inſtar aquæ è rupibus ſcaturientis, idque ſatis copiosè; quod quidem ego ſigillatim percontando in omnibus ferè didici ſignum eſſe Pathognomonicum eorum Affectuum, quos in Fœminis Hyſtericos, in Maribus Hypochondriacos appellandos cenſemus. Atque in Maſculis nonnunquam obſervavi, quòd mox ab excreto lotio coloris Citrini (imò proximo ferè temporis momento) violentiori aliquo animi motu derepentè perculſi, ſtatim urinam Cryſtallum claritate æmulantem magnâ copiâ & impetu diu continuato ejecerint; eò uſque ſe malè habentes donec urina priſtinum colorem induerit, & paroxyſmus ſimul evanuerit. Quin

Quin & omnibus tam Hyſtericis, quàm Hypochondriacis, quibus ſcilicet jam malum inolevit, id accidit, ut flatus quandoque nidoroſos è ventriculo emittant, quoties aliquid comederint, licèt moderatè tantùm & pro ratione appetitûs, tum etiam aliquando acidum eructent, acetum ſapore referens, quoties in os aſcenderit; læsâ nempè utrobique concoctione, & ſuccis proinde à naturali ſtatu interverſis.

Neque hoc tantùm nomine infelices ſunt, quòd corpus ita malè affectum & quaſi conquaſſatum, ad inſtar ædium ruinas undiquaque minitantium, tantùm non corruat & fatiſcat, cùm magis adhuc animo ægrotent quàm corpore: Cùm enim deſperatio planè inſanabilis de hujuſce morbi naturâ ſit, indignantur admodum quoties aliquis vel minimam de ſanitate recupe-

randâ ſpem injecerit; facilè interim credentes omnia ſe, quæcunque in homines cadere poſſunt incommoda, quæque adeò fert rerum natura, perpeſſuros; triſtiſſima quæque ſibi ominantes, atque timorem, iram, zelotypiam, ſuſpiciones, & ſiquæ atrociora ſunt animi pathemata, vel ex leviſſimâ, vel etiam nullâ prorſus datâ anſâ, arripientes, & ſinu foventes irrequieto anxioque; ab omni interim gaudio, ſpe, lætitiâ abhorrentes: quæ ſi fortè occurrant, quando hæ raræ aves ſunt, velociſſimè avolant, animum interim haud minùs vehementer exagitantia, quàm ſolent mœſtiora illa πάθη; ita ut nullubi mediocritatem ſervent, in unâ levitate conſtantes; nunc amant præter modum, mox odio eoſdem ſine causâ proſequuntur; nunc hoc illudve ſibi agendum proponunt, mox à propoſito reſiliunt,

&

& quod cum eo pugnat aggrediuntur, ſed neque hoc peragunt, ita animi pendentes, ut nunquam liceat quietâ mente conſiſtere. Quodque de Superſtitioſis aſſerit Orator Romanus, noſtris hiſce Melancholicis pulchrè quadrat. *Perfugium videtur omnium laborum & ſollicitudinum eſſe ſomnus, at ex eo ipſo plurimæ curæ, metuſque naſcuntur*; dum funera tantùm in ſomniis, & denatorum Amicorum umbræ repræſentantur. Ita tam animo quàm corpore excarnificantur, quaſi hæc vita omnis Ignis eſſet Expurgatorius, in quo ſcelera alio in ſtatu perpetrata jam luerent atque expiarent. Neque hoc tantùm Maniacis accidit & furioſis, quos dicimus, ſed etiam illis, qui, ſi hos animi impetus excipias, prudentiâ ac judicio valent, quique & meditationum profunditate, & ſapientiâ orationis longè eos ſuperant,

quorum mentes his cogitationum aculeis nunquam fuerint excitatæ. Ita ut non ſine ratione obſervaverit Ariſtoteles, Melancholicos cæteris ingenio præſtare.

At verò tam horrendus animi ſtatus, qualem ſuprà delineavimus, non aliis competit, quàm iis qui diu multúmque cum hoc morbo conflictati, tandemque ſubjugati, quaſi victas manus dant: maximè ſi res adverſæ, animi mœrores, ſollicitudineſve, nimia in litterarum ſtudio aſſiduitas, atque animi contentio, cum pravâ corporis diatheſi conſpirantes, oleum camino adjecerint.

Dies me deficeret, ſi omnia quæ Affectus Hyſtericos gravant ſymptomata enumerare velim; tam diversâ atque ad invicem contrariâ ſpecie variantia, quàm nec Proteus luſit unquam, nec Coloratus ſpectatur Chamæleon. Proinde rectè

mihi

mihi videtur rationem ſubduxiſſe Democritus (quantumlibet in morbi cauſa hallucinaretur) ubi in Epiſtola ad Hippocratem miſſâ, diſertè aſſerit, *Sexcentarum ærumnarum, innumerarumque calamitatum authorem eſſe Uterum.* Neque tantùm multifaria ſunt iſta, ſed nec regulâ aliquâ aut Typo uniformi ſe contineri patiuntur, quod in aliis hominum Affectibus tamen uſu venit, ſed quaſi farrago ſunt quædam Φαινομένων incompoſita atque inordinata, unde perarduum eſt hujus morbi Hiſtoriam deſcribere.

Cauſæ autem hujus morbi Procatarcticæ ſeu externæ, vel ſunt vehementiores corporis motus, vel etiam multo ſæpiùs, violenta quædam animi commotio à repentino aliquo, ſive iræ, ſive doloris, ſive etiam timoris, & ſimilium Pathematum, inſultu. Quoties itaque

me conſulunt Fœminæ de hoc illove corporis affectu, cujus ratio è vulgaribus Morborum dignoſcendorum Axiomatis nequeat reddi, nunquam non diligenter ab eis exquiro, An non eo de quo conqueruntur malo, tùm præcipuè fatigentur, cùm triſtitia, ærumna, aut alia aliqua perturbatio eas malè habeat; quod ſi annuerint, jam ſatis ſuperque mihi conſtat morbum in hâc, de quâ agimus, Tribu cenſendum; prælertim verò ſi diagnoſin id clariùs illuſtret, quòd ſc. certis aliquot temporibus urinam limpidam & Cryſtalli æmulam, eamque copioſam ſimul excernant. His verò animi motibus, qui uſitatiores ſunt hujus morbi προφάσεις, accedunt vel Stomachi vacuitas ab inediâ pertinaciori, vel nimiæ humorum evacuationes, ſive à ſanguine intemperanter effuſo, ſive ab Emetico, aut

Cathartico cui impares erant ægræ vires.

Jam verò ab hâc totius morbi imagine, ſecundum vulgatiſſima ejus φαινόμενα depictam, proximo loco ejus Cauſæ Efficientes internæ ſive προηγουμέναι mihi veniunt penſitandæ, quantum eas, ex omnibus quas deſcripſimus Circumſtantiis ſimul junctis, expiſcari valeam. Pendent ergo Affectiones iſtæ, quas in fœminis Hyſtericas, in maribus Hypochondriacas inſignire libet, quantum ego judico, à ſpirituum Animalium ἀταξίᾳ, unde facto impetu in hanc illamve partem plus quàm pro ratâ denſi nimiique feruntur, ſpaſmos uti & dolorem excitantes ubi in partes ſenſu exquiſito præditas irruunt, atque organorum, tum ejus in quod ſe ingerunt, tum iſtius à quo abſcedunt, functiones pervertentes; cùm utrumque ab hâc tam iniquâ partitione,

tione, quæ naturæ œconomiæ penitus adverſatur, haud parum detrimenti capiat.

Cujus quidem ἀταξίας origo atque cauſa Antecedens, eſt debilior dictorum Spirituum Craſis, ſive nativa ea fuerit, ſive etiam adventitia, unde quâvis προφάσει diſſipatu faciles ſunt & eorundem ſyſtema nullo ferè negotio dirimitur. Quemadmodum enim Homo quidam Exterior conſpicitur ex partibus ſenſui obviis compaginatus, ita procul dubio & Interior eſt quidam Homo è debitâ ſpirituum ſerie & quaſi fabricâ conſtans, ſolo rationis lumine contemplandus. Hic verò cum temperie corporis intimiùs conjunctus & quaſi unitus, tanto ægriùs faciliúſve de ſtatu ſuo dejicitur, quanto major eſt minórve ea, quam à natura ſortimur, Principiorum conſtituentium firmitas. Quamobrem Fœmi-

nas

nas longè plures quàm Maſculos hic morbus aggreditur, quoniam videlicet iſtas natura magis delicatulo rarioreque corporis habitu (ceu vitæ molliori, & hominum deliciis deſtinatas) blanda donavit; Mares autem toroſo corporis robore, utpote qui laboribus exantlandis in tellure colendâ, & repaſtinanda, & feris, quibus alantur, capiendis, aliiſque ſimilibus, apti nati ſint.

Dictam autem Spirituum ἀταξίαν hujus morbi cauſam eſſe, phænomena jam deſcripta ſatis probant; quorum præcipua tantùm attingam, à notiſſimo illo Affectu Hyſterico, qui Uteri Strangulatus vulgò dicitur, initium faciens. Hîc jam Spiritus, facto quaſi agmine in ventre inferiore, catervatim magnoque impetu in fauces irruentes, ſpaſmos excitant per omem quam tranſeunt regionem, ventrem inflantes ad inſtar

Globi

Globi prægrandis, qui tamen nihil aliud eſt quàm partium ſpaſmo tentatarum convolutio & quaſi conglobatio quædam, quæ non niſi magnâ vi reprimi poteſt & coerceri. Partes interim externæ maſſaque carnea à ſpiritibus, jam aliò raptis, magnâ ex parte deſtitutæ, eò uſque frigeſcunt perſæpè, non in hâc ſolâ Affectûs Hyſterici ſpecie, ſed in aliis omnibus (quod priùs adnotatum) ut cadavera non frigeant magis. Pulſus interim qualis ſanarum eſt, nec ægra ab hoc frigore de vitâ periclitatur, niſi illud ab evacuatione aliquâ enormiori præcedente originem ducat.

Idem etiam dici poteſt de violentiori iſto Affectu Hyſterico, qui externâ facie Colicam Bilioſam, vel etiam Paſſionem Iliacam æmulatur: in quo ægra dolore vix tolerando in regione Cordis Scrobiculo circumpoſitâ,

poſitâ, unà cum immani materiæ herbam colore referentis, evomitione, diſcruciatur. Quod quidem ſymptoma haud aliunde naſci exiſtimo, quàm à vehementi ſpirituum densè conglomeratorum in dictas partes impulſu, undè & ſpaſmus, & dolor, & earum totalis facultatum ſubverſio.

Neque ex eo quòd iſta quæ in hoc Affectu ſive per os, ſive per ſedem egeruntur, colore quandoque viridi tingantur, ſtatim conficitur, morbum hunc in humoribus reſidere, aut atrociſſimum illum dolorem, ab humoris alicujus acrimoniâ partem cui inhæret dilaniantis, produci; quem idcirco pro minerâ morbi habeamus, ac proinde Remediis tam ἄνω quàm κάτω Catharticis radicitùs extirpandum cenſeamus. Etenim de facto conſtat ægritudinem illam quâ laborant Navigantes (à ſpiri-

ſpirituum animalium agitatione ortam, in fluctuanti ac irrequieto mari) colluviem coloris planè herbacei ex hominum vel ſaniſſimorum ventriculo exantlare, ubi primùm in mare longiùs ſunt provecti, quibus tamen ante ſemihoram ultimò elapſam non inerat Bilis hæc, quam Porraceam appellare libet. An non & Infantes in Paroxyſmis Convulſivis, in quibus ſpirituum Animalium maximè res agitur, tam per ſuperiora, quàm per inferiora materiam ejuſdem planè coloris ejiciunt? Quibus addendum eſt id quod experientia fermè quotidiana docet, ſc. quantumlibet ejuſmodi ſive fœminas, ſive infantes iteratâ Catharſi exhauſerimus, attamen color jam dictus in eis quæ vel per vomitum, vel per ſedem exeunt, uſque viſetur. Quin etiam à Pharmacis tàm Emeticis, quàm Catharticis frequen-

tiùs

tiùs propinatis uberior materiæ viridis naſcitur ſeges, cùm ab utroque genere Spirituum ἀταξίᾳ provehatur: quæ vel, neſcio quomodo, iſtarum partium fermentum deſtruit ac pervertit, vel in ventriculum inteſtinaque vi ſpaſmorum ſuccum aliquem alienæ indolis intorquet, qui humores ejuſmodi coloribus inficere potis eſt. Chymiæ Sectatores, licèt nondum ita bene cum illis ſit, ut quæ in Organis ſuis πολυτέχνοις Medicamenta elaboraverint, majus aliquid in morbis debellandis præſtent, quàm quæ contunduntur in Mortario, vel in ollâ decoquuntur, tamen curioſorum περιεργίᾳ eo uſque gratificari norunt, ut duos liquores æquè limpidos claroſque oſtendentes, ex iiſdem invicem commiſtis ſaturatum colorem aliquem, quaſi præſtigiantes, poſſint exhibere. Et profectò ita lubrica eſt & evanida

evanida Colorum ſpeculatio, ut nihil certi ex illis, de corporum in quibus apparent naturâ, queat deprehendi. Neque magis ſequitur ea quæ colore viridi ſunt, acria eſſe omnia, quàm omnia quæ ſunt acria, viridi eſſe colore. Re itaque undique perpensâ, ſatis liquet dolorem immaniſſimum qui hâc Colicâ Hyſtericâ laborantes penè exanimat, tum etiam materiæ viridis rejectionem, à Spiritibus nimio impetu in partes ſub cordis Scrobiculo poſitas incurſantibus, atque eaſdem ſpaſmo contrahentibus, omnino excitari.

Huic etiam Spirituum enormitati tribuendum eſt ſymptoma iſtud quod ſuperiùs Clavi Hyſterici nomine indigitavi, in quo Spiritus ab omni corporis ambitu in certo Pericranii quaſi punctulo concentrantur, dolorem haud minùs perterebrantem, quàm ſi Clavus ferreus in

caput

caput vi adigeretur, accerſentes, unà cum inſigni materiæ viridis evomitione. Quæ quidem Spirituum ab univerſo corpore quaſi in punctum contractio non multùm abludit ab iſtâ radiorum Solis collectione quæ fit ope Vitri Incenſorii: atque hi vi unitâ exurunt, ita & iſti ob eandem rationem dolorem infligunt, membranas quaſi diſcerpentes laceranteſque junctis viribus.

Deinde ab hâc inordinatâ Spirituum agitatione ſanguinem perturbante, exoritur Symptoma illud, tam Hyſtericis, quàm Hypochondriacis haud inſolens, ut ſuprà notavimus, quòd nempe ſæpenumerò urinam reddant claram limpidámque ſimul & copioſam: cùm enim ſanguinis œconomia ſubinde interbellatur, quod importatur ſerum ſatis diu retinere nequit æger, ſed illud priùs dimittit, quàm iſtis par-

ticulis ſalinis quarum ope color a
Citrinum traduci debuerat, inpræg
nari potuerit. Cujus rei quotidia
num habemus experimentum in ei
qui, cùm plus ſatis liquoris, maxi
mè tenuioris atque attenuantis, in
gurgitaverint, lotium mox limpi
diſſimum excernunt. Quo in caſ
ſanguis ab eâ ſeri quantitate, cui re
tinendo prorſus impar eſt, plan
devictus, illud omnino limpidun
amittit, necdum à corporis ſuccis in
fectum, ob moram juſto breviorem

Tertius jam agitur annus à qu
Nobilis quidam me ſibi Medicun
volebat, qui Colicam Hypochon
driacam pati mihi videbatur, a
Paſſionem Iliacam ferè accedenten
doloreque & vomitu enormiori
quo morbo diu multúmque fuera
vexatus, & tantùm non fractus. Pe
omnem morbi decurſum ſedulu
animadverti, quòd ubi peſſimè ſ

habu

habuerit, urina limpida & exors coloris ſemper fuerit, quando verò paulo meliùs, ad Citrinum vergeret illa. Hunc die quodam adiens, urinam conſpexi quam tribus vicibus excreverat, in Matulis totidem reſervatam, Citrino colore præditam: lætus ipſe hilariſque cibum ex εὐπέπτοις aliquem jam aſſumere meditabatur, invitante, quod mihi dicebat, appetitu: in quo temporis articulo ſuperveniens quidam eoúſque bilem commovebat ut extemplò ægrotans, Matulam depoſceret, quam urinâ limpidiſſimâ cryſtallum colore æmulante, ferè implevit.

Fortè etiam à Spiritibus ſanguinem ita moleſtantibus pendet Ptyaliſmus ille Hyſtericis familiaris, cùm ad multas Septimanas ſalivam expuant tenuem, perinde ac ſi Unguento ex Mercurio fuerint delibutæ: durante enim hoc turbido ſanguinis

ſtatu in quo excretionibus ad naturæ methodum exigendis impar is eſt, ſerum motum hunc inverſum fortè ſibi vendicans non jam in Renes pro lege naturæ exoneratur, ſed per arteriarum extremitates in glandulas deponitur, & per Ductus Salivales ſalivæ formâ prodit. Idem dici poteſt de nocturnis iſtis ſudoribus quibus fœminæ Hyſtericæ nonnunquam perfunduntur, qui non ab aliâ causâ fluunt, quàm à ſeri ſanguinis diatheſi, quâ in corporis habitum geſtit effundi, ob modò memoratam ſanguinis ἀταξίαν.

Frigus quod attinet, quo toties algent partes externæ in Affectibus Hyſtericis, luce clarius eſt, illud ex eo accidere, quòd Spiritus ſuam in illis ſtationem deſerentes, ſe nimio opere in hanc illamve partem inſerant: Nec eſt dubitandum quin tàm Fletus, quàm Cachinnus, quem

tollunt haud rarò Hyſtericæ, etiam nullâ datâ anſâ, à Spiritibus Animalibus procuretur, Organa, quæ his functionibus Animalibus inſerviunt, magnâ vi pulſantibus.

Obiter dicam, Mares etiam, quamvis rariùs id eveniat, Fletui ex nulla προφάσει quandoque obnoxios reperiri. Accerſebar aliquando ad Virum tam ingenio, quàm genere nobilem, qui non niſi paucis diebus à Febre convaluerat, alterius Medici conſilio uſus, qui & ſanguinem detraxerat, & pharmacum Catharticum ter exhibuerat, tum etiam carnibus illi interdixerat. Hunc ubi veſtitum conſpexerim, & de rebus quibuſlibet cum judicio diſſerentem audierim, rogabam quorſum me conveniret; reſpondit Familiaris quidam ejus, modò expectarem pauliſper, res ipſa loqueretur; conſidens itaque & ſermones

cum ægro trahens, mox obſervavi labrum inferius pendulum protrudi cum motitatione crebrâ (uti ſolent Infantes moroſiores fletum adornare) & exinde ægrum in tantas ſolvi Lachrymas, quantas vix aliàs vidi unquam, cum gemitu ac ſuſpiriis tantùm non Convulſivis. Qui tamen repentinus torrens non ita multò poſt detumuit prorſus. Hanc ego Affectionem à ſpirituum ἀταξίᾳ, (partim à morbi diuturnitate, partim ab Evacuationibus, quas θεραπεία neceſſariò exigebat, ortâ) pendere exiſtimabam: partim etiam ab exinanitione, & abſtinentiâ à carnibus, quam etiam ad dies aliquot poſteaquam convaluerat, imperaverat Medicus, quo eum à recidivâ præſtaret ſecuriorem. Hinc eum pronunciavi extra omnem Febris aleam jam conſtitutum; ſymptomaque prædictum, inanitioni

tan-

tantùm deberi: ac proinde ſuadebam ut pullum Gallinaceum aſſum in prandium juberet parari, & ſimul Vinum modicè hauriret, quo facto, & carnibus deinceps moderatè veſcens, nunquam deinceps Fletum hunc Convulſivum paſſus eſt.

Ut tandem finiam (cætera enim quæ in hoc morbo ſpectantur Phænomena jam miſſa facio) ab hâc ipsâ Spirituum inordinatione naſcitur perturbatio illa, & varians ſubinde tam corporis quàm animi intemperies, quæ tum in Hyſtericis, tum Hypochondriacis dominatur: cùm enim utriſque deſit ea ſpirituum firmitas, quæ in robuſtioribus, atq; iis quorum facultates jugi ſpirituum vegetorum ſubſidio actuantur, ſemper inveniuntur, impreſſiones rerum minùs gratarum nequeunt perferre, ſed vel irâ vel dolore ſubitò perciti, perinde ſunt irritabiles atque illi quo-

rum ἡγεμονικὸν mollius & debilius vel natura primò procudit, aut longior ægritudinum ſive ſeries, ſive mora tandem reddidit. Etenim Animi robur & conſtantia, quamdiu hoc corporis luto is incruſtatur, à firmitudine Spirituum eidem famulantium maximè pendet, qui quidem ſupremum in Scalâ materiæ gradum conſtituunt, in ipſo Entis Immaterialis confinio poſiti: Cùmque Animi compages, ſi fas eſt ita dicere, longè magis affabra ſit & delicata quàm eſt corporis ſtructura, utpote quæ in harmoniâ facultatum præſtantiſſimarum & penè divinarum conſiſtat, ſi hujus σύστασις quoquo modo fuerit interrupta conturbataque, major inde ſequetur ruina, quanto præcellentius erat & magis exquiſitum opificium, dum integrum perſtaret. Et hic quidem Miſerorum quos depinximus, animoque

moque fractorum ſtatus eſt; cui malo non citius remedium adferet pertinax aliquod vel inſolentiſſimi Stoici Decretum, quàm ὀδονταλγίαν præcaverit is, qui firmiter ſtatuerit, ſe nullo modo permiſſurum, ut dentes dolore pertententur.

Satis itaque jam conſtat opinor, omnem hunc morbum ad Spiritus Animales non ritè diſpoſitos referri debere; nèc à ſemine aut ſanguine menſtruo corruptis (quod aſſerunt nonnulli Authores) & halitus malignos in partes affectas elevantibus, produci; nec à ſuccorum neſcio quâ perverſa depravatione, ſive etiam humorum acrium congeſtione, ut alii volunt, ſed ab iis quas modò aſſignavimus cauſis. Quod enim morbi fomes in materiâ non deliteſcat, unicâ hac inſtantiâ ſatis eluceſcet. Fœmina v. gr. quæ rectiſſimâ ſemper valetudine uti ſolet, mo-

dò delicatula ſit illa & teneriore corporis habitu, ſi fortè errore aliquo, ſive Emetico, ſive Cathartico quovis fortiore nimiùm fuerit debilitata exhauſtaque, certo certius ſymptomate aliquo, ex iis quibus hic morbus ſtipatur, multabitur; quod tamen ejuſmodi Vomitio vel Catharſis amoliretur magis quàm invitaret, ſi morbi minera in humore contineretur. Idem dici poteſt de immodico ſanguinis diſpendio, ſive phlebotomiâ is fuerit extractus, ſive in puerperio debito copioſiùs manaverit, uti & de exaninitione, & juſto longiore à carnibus abſtinentiâ; quæ omnia ad Affectus Hyſtericos præcavendos potiùs facerent, quàm ad eoſdem accerſendos, ſi illorum fomes in materiâ aliquâ involveretur: cùm è diverſo, non alia cauſa ita conſtanter pariat hujuſmodi Affectus, ac ſolent dictæ Evacuationes.

Quamvis autem ſatis pateat originarium hujus morbi fomitem in humoribus nullatenus ſtabulari, fatendum eſt tamen (quod res eſt) ſpiritum ἀταξίαν illam, cui morbus debetur, humores putridos in corpore coacervandos gignere, cùm tam illarum partium functio, quæ vehementiori ſpirituum impulſu diſtenduntur, quàm earum quæ illis privantur, omnino pervertatur. Cúmque harum pleræque Organa ſint quaſi Separatoria, excipiendis Cruoris recrementis deſignata, ſi earum functiones quovis modo lædantur, fieri non poteſt quin ingens fæculentiæ colluvies accumuletur; quæ quidem eliminata fuerat, totaque proinde ſanguinis maſſa depuratior, ſi ſingula organa munus ſuum expleviſſent, cui nullo modo defuiſſent, ſi debita ſpirituum œconomia univerſas invigoraſſet. Huic

ego

ego cauſæ adjudico Cachexias inſigniores, ἀνορεξίαν, ſive Appetitûs proſtrationem, aliamque omnem malorum Lernam in quâ immerguntur Miſellæ quotquot hoc morbo diu elanguerunt, quæ omnia à ſuccis putreſcentibus in ſanguine congeſtis, atque exinde in organa varia depluentibus, ſuccreſcunt. Hujus farinæ eſt Hydrops Teſtium in fœminis quæ jam diutiùs affectu Hyſterico laboraverint, natus à ſuccis depravatis è ſanguinis maſſâ in Organa rejectis; undè perverſis eorundem facultatibus, primò ſteriles fiunt mulieres, & deſtruitur prorſus œconomia partium, indeque ſerum & ſanies gignuntur, quæ non tantùm Nodulos ovaque Teſtium inferciunt, ſed etiam in Tunicarum interſtitia ſe inſinuantia, Teſtes in molem ingentem elevant, quod in earum diſſectionibus cernitur quæ

hoc

hoc morbo pereunt. Diatheſis interim Hyſterica horum aliorumque humorum ſimilium cauſa eſt primaria, quamlibet ejuſdem cum illâ Proſapiæ non fuerint.

Quemadmodum in Febre Quartana quâ vel pancraticè valens quiſpiam corripietur, ſi modò duos treſve dies in locis paludoſis ac lacuſtribus egerit; primò, ſpirituoſum quoddam μίασμα morbi hujus ſanguini imprimitur, quod diuturniùs inhærens, læsâ tandem naturæ œconomiâ, omnes corporis ſuccos inquinat, alienâ prorſus indole eos imbuens; undè æger (maximè ſi ætate grandior fuerit ac in ſenium jam vergeat) Cachexiis aliiſque malis obnoxius redditur, quæ Febribus Intermittentibus diu affligentibus ſupervenjunt. Quæ tamen Febres non ſunt profligandæ remediis quibus rectiſſimè expurgantur hujuſmodi humores,

humores, ſed Specificis iis quæ abigendis iſtis Febribus immediatè dicantur.

Ex omnibus quæ nos hactenus congeſſimus abundè mihi conſtare videtur, præcipuam in hoc morbo Indicationem Curativam eam eſſe, quæ ſanguinis (qui ſpirituum fons & origo eſt) corroborationem indigitat; quo facto ſpiritus invigorati eum ſervare poſſint tenorem, qui & totius corporis, & ſingularum partium œconomiæ competit. Cùm verò hæc ſpirituum ἀταξία (quod ſuprà fieri poſſe conceſſimus) morâ longiore humores vitiaverit, è re fuerit eoſdem jam corruptos & Phlebotomiâ & Catharſi priùs imminuere, quàm ad ſanguinem corroborandum nos accingamus; quem quidem Scopum vix aſſequi poterimus, quamdiu fæculenta humorum colluvies ſe mediam, quaſi obicem,

inter-

interpoſuerit. Quandoquidem autem Dolores atrociores, Vomitiones, & Diarrhœæ enormes ita nonnunquam efferefcant, ut inducias non ferant uſquequò primariæ illi fortificandi ſanguinis Intentioni poſſit ſatisfieri, quandoque ab effectis conſopiendis (miſſâ aliquantiſper causâ) Curationis tela neceſſariò ordienda eſt; Exhibito ſc. Medicamine Anodyno: dein ſpiritibus, quorum craſis infirmior morbi cauſa eſt, rectificandis opera danda eſt, quo ejuſmodi ſymptomatis deinceps occurratur. Cúmque experientia doceat permulta eſſe quæ fœtoris exhalatione repellendis ſpiritibus ſeditionem molientibus, & in loco ſuo continendis apta nata ſint (quæ idcirco Hyſterica audiunt) neque illa ſunt negligenda quoties dictis Intentionibus implendis operam navamus.

Ad hanc ego metam collimans, venam in brachio ſecari jubeo, dein ut purgetur ægra tribus quatuorve auroris continuis. Per hos dies, in quibus Venæſectio & Catharſis celebrantur, ita planè nihil emolumenti capere ægra, ut in pejus ruere, ſibi videatur, cùm dictæ Evacuationes tumultu concitato ἀταξίαν promoveant; quâ de re ægram diligenter præmoneo, ne animum deſpondeat, ſuadente morbi Genio: utut fuerit, vitioſi iſti humores, quos à morbo diuturniore coaggeratos ſupponimus, quadantenùs ſunt detrahendi antequam primariæ Intentioni percommodè ſatisfacere queamus. Poſt has Evacuationes, ad ſanguinem confortandum & proinde etiam ſpiritus ex eo prognatos, Remedium aliquod Martiale ſeu Chalybeatum ad dies triginta præſcribo aſſumendum, quo non aliud

certius hîc votis reſpondet. Etenim maſſæ ſanguineæ, jam effœtæ & langueſcenti, volatile quoddam Fermentum, ceu calcaria, ſubdit, à quo excitantur & quaſi eriguntur Spiritus anteà jacentes & ſuo pondere preſſi. Cujus rei indicium eſt vel apertiſſimum, quòd quoties Chalybs in Chloroſi propinatur, pulſus derepentè major fit & celerior, exteriora corporis incaleſcere, facies non ampliùs pallida & mortuis concolor, ſed vivida cerni & ſanguine purpurata.

Commodiſſimè verò, aut ego fallor, in ſubſtantiâ exhibetur; atque ut nec obſervavi unquam ipſe, nec fando accepi, eum ita ſumptum cuivis nocuiſſe, ita certiorem me fecit experientia multiplex, nudam Chalybis ſubſtantiam & feliciùs & breviore temporis ſpatio curationem abſolvere, quàm ſi is quovis,

ex iis qui vulgò feruntur, modo fueri
præparatus. Cùm tam in hoc quàm
in aliis melioris notæ Remediis, i
quandoq; præſtiterit Chymicorum
officioſa ſedulitas, non tantùm u
δραστικώτερα non ſint, ſed etiam à per
verſâ eorundem diligentiâ & oper
pluſquam otiosâ, magis evileſcant
Audivi etiam (quod ſi modò verum
ſit aſſertionem hanc noſtram forti
ter ſuſtinebit) ipſam Mineram
prout à terræ viſceribus effoditur
crudam efficaciùs in morbis ſubju
gandis operari, quàm Ferrum ignem
jam paſſum & fuſione depuratum
cujus rei fides tamen penes Autho
rem ſit, me nondum experto, ſic
cine ſe res habeat, an verò aliter
Id certò ſcio nullum Remedium
præclarum atque ἐξαίρετον uſpiam
gentium fuiſſe procuſum, quod non
à naturâ præcipuas vires acceperit
unde Θεῶν Χεῖρας, non verò Homi

num

num, præcellentiora quævis medicamina Antiquitas grata compellavit. Quòd verò nativâ quidpiam bonitate præſtans & efficaciâ, mirandos edat effectus, quâcunque demum formâ ingeratur, teſtes hîc adduco Par illud nobile, Papaveris lachrymam ſive Opium, & Corticem Peruvianum. Neque enim tantum in medicamentis præparandis medica cernitur peritia, quàm in iis ſeligendis appropriandiſque, quæ Natura, ſuo igne elaborata atque evecta, liberali manu porrigit. Id tantùm nobis agendum reſtat, ut Medicamenta in eam formam reducantur, quâ vel eorundem ſubſtantia, vel ſaltem vis & efficacia meliùs corporibus noſtris impertiri queat: cui muneri obeundo facultates nacti ſumus plus quàm pares. Poſt Chalybis ſubſtantiam, ejuſdem Syrupo lubentiùs & præ cæteris

 utor.

utor. Fit autem è ferri aut Chalybis limaturâ, in Vino Rhenano in frigido infusâ, uſque dum vinum ſatis imprægnatum fuerit, quo facto liquor colatus cum ſacchari quantitate ſufficienti in Syrupi conſiſtentiam excoquendus eſt.

Nec mihi ſolenne eſt toto illo ſpatio quo ægra Chalybeata ſumit, Catharticum aliquod ſtatis intervallis exhibere. Cùm tam in genere Hyſterico, quàm Hypochondriaco, Chalybis vires à Cathartico intercidi atque infringi mihi videantur. Quando enim id mihi palmarium ſit, ut ſpiritus in ordinem redigam, atque eorum ſyſtema redintegrem firmemque, quod toto vix Octiduo reſarciveram Chalybis ope, Cathartico vel leniſſimo exhibito die unicâ rurſus demolior; atque ita diruta extruendo, atque à me extructa ſubruendo, & ægros & operam ludo;

do, vanus & infelix Ardelio. Qui quidem mos cùm etiam in uſu Aquarum Mineralium obtineat, quæ Ferri mineræ ſunt participes, haud mihi dubium eſt eaſdem exinde minùs efficaces reddi. Non ſum neſcius quoſdam fuiſſe ſanatos, Catharticis non tantùm intercalatis, ſed etiam quotidiè cum Chalybe propinatis; quod tamen non tam Medici prudentiam, quàm Chalybis virtutem ἐνεργετικὴν mihi comprobat, cùm, ſi ea omittantur, breviori temporis ſpatio Curatio ſuccedat.

Neque ſanè video, in aliis affectibus multis præter jam dictum, quid emolumenti, ſive potiùs quid non incommodi tam repetita Catharticorum exhibitio ægris adferre queat. Quamvis enim haud negandum eſt, quin Inteſtina ex impuritatibus liberent ea,& pariter è maſſâ

ſanguineâ humores noxios in eâ
ſtabulantes aliquantulum extra-
hant; è contra tamen haud minùs
certum eſt, quòd frequenter repeti-
ta in corporibus imbecillis (maxi-
mè verò in ætatibus tenellis) pluri-
mùm officiant; cùm ex hâc προφάσ
ingens humorum colluvies in viſce-
ra eliciatur, atque iis in partibus de-
poſita fermentationes præternatura-
les invitet; ex quibus deinceps Tu-
mores in infimo ventre oriuntur
tanto magis indies mole augeſcen-
tes, quanto ſæpiùs æger purgetur.
Atque id demùm accidit, ut iſtæ
partes præ imbecillitate & calori
nativi (jam ſub humorum onere
quaſi obruti) defectu, tabe facile
afficiantur ac putreſcant. Quando-
que etiam, œconomiâ viſcerum ob
cauſas jam dictas penitùs eversâ,
Glandulæ præternaturales, Strumæ
ſoboles, & id genus ſimilia Meſen-

terio

terio accreſcunt,& ad mortem viam ſternunt. His rationibus adductus tutiſſimum eſſe judico in Infantibus poſt evacuationes univerſales, eaſq; perpaucas, eò Indicationem Curativam dirigere,ut confortentur ſanguis & viſcera. Quod Vinum Hiſpanicum vel ſolum, vel Herbis corroborantibus alteratum efficere potis eſt, modò manè & ſerò cochlearia aliquot (pro ratione ætatis ægri) ſatis diu exhibeantur. Atque hoc quod innui diligenter advertendum volo, cùm non paucos infantes atque pueros à Catharticis ſæpe repetitis (quæ fortè ventris tumor invitaverat) interemptos fuiſſe ſatis ſciam. Sed hæc obiter.

Si quis objecerit, limaturam Chalybis, niſi æger ſubindè fuerit expurgatus, in viſceribus hærentem, ei, qui illam devoraverit, nocere poſſe; reſpondeo primùm me nihil

unquam tale in quoquam deprehendiſſe: deindè longè veriſimilius eſſe eandem muco & excrementitiis partium humoribus involutam unà cum iſtis tandem omnem elabi, quàm medicamentis purgantibus exagitatam, quæ aſtrictiones inſolitas, & Viſcerum torſiones contractioneſque afferunt; quâ quidem compreſſione, Chalybis particulæ viſcerum tunicis impactæ in iiſdem penitiùs defigi poſſunt.

Interea dum Chalybs adminiſtratur(ad confortandum ſc. ſanguinem & ſpiritus Animales) Remedia vulgò dicta Hyſterica in uſum quaſi obiter revocanda ſunt, idque eo modo atque eâ formâ quæ maximè conveniunt ægris; quæ quidem ſi in formâ ſolidâ fuerint deglutita à minùs faſtidioſis, potentiùs longè ſpiritus in officio & loco ſuo retinebunt, quàm ſi in liquidâ hauriantur,

hoc

hoc eſt, ſive Decocta, ſive Infuſa. Ipſa enim ſubſtantia ventriculum diutiùs ſapore ſuo afficit, & corpus inficit penitiùs.

In ſummâ, Indicationibus, quas ſuprà attigi, univerſis ſatisfacturus, paucula hæc & vulgaria præſcribere ſoleo; quæ licèt nihil magnifici præ ſe ferant, ut plurimùm tamen id præſtant quod volo.

Mittatur ſanguis è brachio dextro ad ℥ viii.

℞ Galban. in tincturâ Caſtor. ſolut. & colat. ℥iii. *Tacamahac.* ℥ii. *f. Emplaſt. Umbilico admovendum.*

Sequenti manè aggrediatur uſum ſequentium Pilularum.

℞ Pilul. Coch. maj. ℈ii. *Caſtor. pulv. gr.* ii. *Balſam. Peruv. gutt.* iv. *f. Pilulæ n.* iv. *Cap. horâ quintâ matutinâ ſuperdormiendo. Repetantur per tres alios dies.*

℞ Aq.

℞ *Aq. Ceruſ. nigr. Rutæ, & Bryon. comp. an.* ℥iii. *Caſtor. in nodulo ligat. & in vitro ſuſpenſ.* ʒß. *Sacchar. Cryſtall. q. ſ. f. Julapium, de quo capiat cochlearia* iv. *vel* v. *in omni languore.*

Poſt Pilulas Purgantes modo ſuprà deſcripto ſumptos, utatur & ſequentibus.

℞ *Limatur. Chalyb. gr.* viii. *cum ſ. q. ſucci Abſynth. inſpiſſati f. Pilulæ n.* ii. *ſumat ſummo mane, repetanturque horâ quintâ pomeridianâ, per dies* xxx. *ſuperbibendo hauſtum Vini Abſynthitis.*

℞ *Myrrh. elect. & Galban. an.* ʒiß. *Caſtor. gr.* xv. *cum ſ. q. Balſami Peruv. f. Pilulæ, è ſingulis Drachmis* xii. *ſumat* iii. *ſingulis noctibus, ſuperbibendo Aq. Bryon. comp. Cochlear* iii. *vel* iv. *per totum decurſum hujus proceſſûs.*

Sin autem Pilulæ ultimò præſcriptæ ventrem moverint, quod in corporibus quæ facillimè purgantur præ Gummi quæ inſunt quandoque fit, tum ſequentes ſubſtituantur.

℞ *Caſtor.*

℞ Caſtor. ℨi. *ſal. ſuccin. volatil.* ℈ß. *cum ſ. q. extract. Rutæ f. Pilulæ exiguæ numero* xxiv. *cap.* iii. *ſingulis noctibus.*

At ubi ſymptomata mitiora ſunt, & res ſine Ferro introſumpto tranſigi poſſe videatur, (in minore ſc. morbo) ſatis habeo ſanguinem mittere, atque alvum ſolvere ad dies tres quatuorve, ut ſuprà diximus: Dein Pilulas Hyſtericas alterantes præmemoratas manè & ſerò per x dies capiendas imperare. Quæ quidem methodus in morbo leviore rarò à ſcopo aberrat.

Seriò interim animadvertendum eſt, nonnullas fœminas Idioſyncraſiâ quadam, ab Hyſtericis illis medicamentis (quæ pleriſque hujus morbi ſymptomatis levamen afferunt & ſolatium) ita penitus abhorrere, ut non ſolùm non juventur, ſed etiam inſigniter ab eorum uſu lædantur. In his itaque omnino ſunt omit-

omittenda iſta: Φύσεως γὰρ ἀντιπραττούσης, ut divinus Senex, κενεὰ πάντα. Invitâ Minervâ nihil quicquam moliendum.

Quæ quidem Idioſyncraſia adeò inſignis ac frequens eſt, quòd reſpectu ad eam non habito ægræ in diſcrimen vitæ conjici poſſint; idque non ſolùm quoad Hyſterica, ſed quoad multa Remedia alia: Cujus impræſentiarum inſtantiam unicam adferam. Fœminæ nonnullæ Variolis laborantes Syrupi è Meconio uſum ferre non poſſunt, utpote à quo Vertigines, Vomituritiones, & id genus ſymptomata ad affectus Hyſtericos pertinentia, accerſantur, quibus tamen Laudanum Liquidum apprimè conveniat. Quod & dum hæc ſcriberem in Adoleſcentulâ Nobili obſervavi, cui Variolis laboranti cùm ſextâ ac ſeptimâ nocte ſyrupum dictum exhibuiſſem, ſympto-

ſymptomata priùs memorata ſingulâ exhibitione ei ingruebant, neque puſtularum inflammatio debito modo procedebat; ſed cùm inpoſterum Laudano uteretur, à Symptomatis dictis prorſus immunis erat, faciei tumore ac puſtulis indies augeſcentibus, &, quod non minùs læti ominis erat, anxietas iſtà, cum inquietudine quâdam tam mentis quàm corporis, (quæ quaſi paroxyſmus Variolarum ſolet eſſe) prorſus tolleretur, quoties Paregoricum hoc propinabatur, ægrâ mox vires atque animum exinde recipiente.

Quòd ſi ſanguis uſque adeò effœtus fuerit, tantaque proindè ſpirituum ἀταξία, ut Chalybs præſcriptâ methodo uſurpatus malo vincendo par non ſit, adeundæ Aquæ Minerales aliquæ Ferri minerâ ſaturæ, quales ſunt noſtræ Tunbrigienſes,

aut

aut aliæ nuper repertæ. His enim Ferrum ineſſe videtur in principiis ſolutis, unde illarum virtus Chalybeata intimiùs ſanguini permiſcetur, & potentiùs morbos expugnat, quàm Ferrum quocunque demum artificio nobilitatum, ut volunt Ciniflones imprudentiores.

Theriaca Andromachi vel ſola, ſi crebrò diuque uſurpetur, magnum eſt in hoc morbo Remedium. Neque verò in hoc ſolo, ſed in aliis quamplurimis à caloris & Concoctionis ſive Digeſtionis defectu ortis, omnium fortè potentiſſimum, quæ hactenus nobis innotuere, utut à pleriſque faſtidiatur, quòd & pervulgata ſit, & à tot jam ſæculis cognita.

Vina Hiſpanica Gentianâ, Angelicâ, Abſynthio, Centaurio, Corticum Aurantiorum flavedine, aliiſque corroborantibus infuſis me-

dicata, ſi ad aliquot cochlearia ter in die potentur, admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit bilioſoque corporis habitu. Profectò vel Vini Hiſpanici ſimplicis liberalior hauſtus, horâ ſomni quot noctibus, meo ſuaſu propinatus Hyſtericis nonnullis perquàm ſalutaris fuit, cùm ex eo robuſtior univerſi corporis habitus redderetur, ipſæque adeò fœminæ è Cachecticis vividæ ſimul ac vegetæ fierent.

Adhæc Peruvianus Cortex eximias mirandaſque vires in ſanguine & ſpiritibus confortandis invigorandiſque habere nonnunquam deprehenditur, cujus Drachmam dimidiam manè & ſerò ad ſeptimanas aliquot deglutitam, ſanam firmamque corporis craſin (tam Viris Hypochondriacis, quàm Hyſtericis Fœminis diu multùmque ægrotantibus, dejectâque jam quaſi corporis œconomiâ)

nomiâ) reſtituiſſe, ipſe obſervavi. In nullo autem Hyſtericorum Affectuum genere feliciùs ſuccedit, quàm in illo quo Spaſmis afficiuntur fœminæ, nixus edentes fortiſſimos & pluſquam muliebres, pectora ſimul ferientes. Interim tamen confitendum eſt, quòd hoc medicamentum non ita certò crebróque huic malo ſuccurrat, ac Febribus Intermittentibus. Quamvis verò (ut id obiter dicam) in harum curatione egregia præſtet, ne dicam miracula, dictus Cortex, atque eodem tum ipſi nos libenter utamur, tum Uxoribus Liberiſque uſurpandum imperemus, quoties res poſtulet; ſunt tamen quibus haud minùs jam diſplicet, quòd tàm certò ſubitóque morbos expugnet, quàm olim diſplicebat, quòd non niſi nuper his terrarum oris innotuerat. Quo quidem fato tum Optimi quique

Viri, tum etiam præſtantiſſima quæque ac δραστικώτατα Remedia ſemper ferè urgentur. Veruntamen ad hanc notam, ſeu Lydium Lapidem, indolem noſtram licet adductam experiri, atque exindè dignoſcere, Homineſne boni ſimus, an verò probroſi; pro gradu ſc. quo vel exultamus, vel dolemus ac ringimur, quoties Publica Res hominum communi aliquo beneficio, ac Numinis favore, augetur.

Si quæ verò ex remediis ſuprà recenſitis minùs conveniant, quod temperamento bilioſo ac tenui præditis ſæpè accidit, tunc Diæta Lactea poſſit uſurpari. Etenim Mulieres aliquot (quod primâ ſtatim fronte mirabitur quis) cum Affectibus Hyſtericis diu conflictatæ, etiam iis qui omnes Medicorum conatus ſpreverant eluſerantque, tandem Lacte ſolo aliquandiu

veſcentes convaluere. Atque illa quidem maximè quæ eâ ſpecie laborabant, quam ego Colicam Hyſtericam appello, quæ non niſi à Narcoticis potuit deliniri, quibus itaque per intervalla repetendis multùm aſſueverant hæ Fœminæ, dolore recrudeſcente ut primùm emarcuerit Anodyni virtus. Id verò in hâc Curandi methodo præcipuè mirandum, quòd cùm Lac frigidum tantùm crudumque alimentum præbeat, Spiritus nihilominus ejus uſu corroborentur invigorenturque. Nec tamen hoc à ratione abhorrere illis videbitur, qui ſecum reputaverint Lac, cùm ſimplex omnino nutrimentum ſuppeditet, naturæ minus in coquendo negotium faceſſere, ſecùs ac ſolent cibi ac liquores magis compoſiti; quódque perfectiſſimam illam Concoctionem æqualis ſanguinis ſpirituumque craſis neceſſariò

ſequa-

ſequatur. Illud etiam eſt animadvertendum, quòd non nuda Spirituum debilitas per ſe conſiderata, ſed eorundem debilitas ad ſanguinis ſtatum comparatorum, ἀταξίας, quam patiuntur, cauſa ſit. Fieri enim poteſt, ut infanti ſpiritus ſatis firmi robuſtique ſint pro ſanguinis ratione, qui tamen debitam ad ſanguinem adulti hominis proportionem non teneant. Jam verò cùm ex jugi Lactis uſu & Diætâ, quantumvis illa ſit cruda atque invalida, ſanguis mollior & tenerior evadet, ſi ſpiritus ab eo nati ſanguini pares tantùm ſint, ſatis bene ſe res habet. Non omnibus tamen contingit, quantumlibet à lacte aliàs juvari potuerint, ea incommoda ſuperare poſſe, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempe tum in ventriculo coaguletur, tum etiam viribus corporis in ſtatu conſervan-

dis ſuſtentandiſque minùs ſufficiat.

At verò nihil ex omnibus quæ mihi hactenus innotuere, adeò impensè ſanguinem ſpirituſque fovet firmatque, ac diu multúmque ſingulis ferè diebus equo vehi. Cùm enim in hâc Gymnaſticæ ſpecie impetus fermè omnis in ventrem inferiorem fiat, in quo vaſa Excretoria (quotquot fæculentiis, in ſanguinis maſſâ ſtabulantibus, educendis à naturâ inſtituuntur) ſita ſint; Quæ tanta functionum perverſio, aliave organorum naturalis impotentia vel fingi poteſt, cui tot ſuccuſſationum millia eodem die ingeminata idque ſub dio, opem non attulerint? Cujus calidum innatum uſque adeò deferbuerit, ut hoc motu non excitetur, & denuò efferveſcat? Quæ verò ſive præternaturalis ſubſtantia, ſive ſuccus depravatus in aliquo harum partium ſinu recondi poteſt, qui non hoc

hoc corporis exercitio, vel in ſtatum naturæ conſentaneum perducatur, vel quaquaversùm diſſipetur eliminareturque? Quid quòd ſanguis perpetuo hoc motu indeſinenter exagitatus ac permiſtus quaſi renovatur ac vigeſcit. Quæ quidem methodus licèt Fœminis vitæ deſidi atque imbelli aſſuetis, minùs accommoda ſit, utpote quæ à motu, maximè in principio, poſſint lædi, Viris tamen eſt aptiſſima, & ſanitatem præ cæteris conciliat.

Noſtrorum quidam in Sacris Antiſtes, Vir prudentiâ atque eruditione celeberrimus, poſtquam diu ſtudiis intemperantiùs incubuerat omneſque animi, qui permagnus ei eſt atque excelſus, nervos ſeriis cogitationibus nimio opere intenderat, tandem in Affectum Hypochondriacum incidit; quo diutiùs laceſſente, omnia Corporis Fermenta erant vi-

tiata, Concoctioneſque penitus ſubverſæ. Medicamentorum Chalybeatorum tædium plus ſemel devoraverat: Aquas Minerales ferè omnes, cum Catharſi ſæpe repetitâ, fuerat expertus: Uti etiam Antiſcorbutica omnium generum, pulveresque Teſtaceos quamplurimos, ſanguinis edulcorationem promittentes. Ita partim morbo, partim medicatione per tot annos continuatâ, tantùm non fractus, Diarrhœâ Colliquativâ (quæ in Tabe, aliiſque Morbis Chronicis, ubi omnes omnino Digeſtiones ſunt proſtratæ, mortem anteire ſolet) demùm corripiebatur. Ubi me tandem conſuleret, ſtatim mecum reputavi Pharmacis nullum ampliùs locum relinqui, cùm tot tantaque nullo cum fructu jam deglutiverat. Suadebam itaque ob cauſas ſuprà memoratas ut ſtatim ſe Equo vehen-

dum

dum curandumque traderet; modico primùm itinere, quale ferre poſſit valetudo ita infirma, ut, niſi judicio valuiſſet rerum interiora altiùs penetrante, nec ad tentandum quidem illud exercitii genus potuerat adduci. Rogabam autem ut quotidiè in eo perſiſteret donec ex animi ſententiâ convaleſceret; majora indies ſpatia gradatim conficiens, donec tandem ad tot milliaria aſcenderet quot uno die percurrunt prudentiores ac moderati Viatores qui iter longiuſculum negotii alicujus gratiâ ſuſceperunt: Nullo interim ſive ad cibos, ſive potum, ſive etiam aeris temperiem reſpectu habito, ſed ad inſtar Itinerantis omnia prout fors dederit exciperet. Ne longior ſim, hanc ille viam inceſſit, productis gradatim itinerum ſpatiis, donec tandem ad viceſſimum, imò ad triceſſimum uſque lapidem quo-

tidie vectaretur: cúmque ſe longè meliùs habere poſt pauculos dies experiretur, ipſo rei eventu penè mirabili animatus in eodem curſu ad menſes aliquam multos perſeverabat; quo temporis ſpatio plura Milliarium millia, quod ipſe mihi narrabat, emenſus eſt, donec tandem non convaluerit modò, ſed ſatis validum etiam vegetumque corporis habitum fuerit indeptus. Neque magis Hypochondriacis prodeſt hoc exercitii genus, quàm Tabidis Phthiſiciſque, quorum nonnulli mihi ſanguine juncti multum terrarum equo vectore peragrantes, ex meo conſilio, ſanitati ſunt reſtituti; cùm certò ſciam me vel Medicamentis quantivis pretii, aut aliâ methodo, quæcunque demum ea fuerit, nihil magis iiſdem proficere potuiſſe, quàm ſi multis verbis hortatus fueram ut rectè valerent. Neque in

levi-

levioribus tantùm malis, crebrâ tuſſi & macie ſtipatis, id remedium obtinuit, ſed & in Tabe tantùm non deploratâ, ubi nocturnis ſudoribus jam etiam acceſſerat Diarrhœa iſta ſuperiùs dicta, quæ Phthiſi confectis mortis prænuntia ſolet eſſe, atque adeò ut plurimum ultima rerum linea.

Atque hæc eſt Generalis, hujuſce morbi curandi ratio, quâ cauſæ originariæ, quæ eſt debilior ſanguinis craſis, occurritur; ac proinde extra Paroxyſmum tantùm locum habet. Quoties verò Paroxyſmus invaſerit adjuncto quolibet ex prædictis ſymptomate, ſi tale aut tantum ſit malum ut inducias ferre nolit, donec, ſanguine & ſpiritibus corroboratis, quaſi per ambages ſanari poſſit, confeſtim ad Remedia Hyſterica iſta confugiendum eſt quæ odore viroſo ac gravi Spiritus, ut dixi, exorbi-

tantes

tantes ac deſertores, in proprias ſtationes remandant, ſive intra corpus ſumantur, ſive naribus admoveantur odoranda, ſive exteriùs applicentur; cujuſmodi ſunt Aſa fœtida, Galbanum, Caſtoreum, Spiritus ſalis Armoniaci, & quicquid eſt denique quod odorem tetrum admodum ingratumque ſpirat.

Hîc enim quod res eſt dicam. Quæcunque fœtent, ea omnia Intentioni huic apprimè inſerviunt, ſive natura, ſive etiam ars ea putido odore donavit. Atque, ni fallor, Spiritus C.C. Sanguinis humani, Urinæ, Oſſium ac ſimilium, inde præcipuas ſuas vires acquirunt, quòd, dum vi ignis præparentur, Empyreuma contrahant tetrum ac malè olens, quaſi eſſentiæ eorum intimiùs annexum. Quod pariter cernitur in fumis à Corio, Pennis & id genus Animalium partibus

cùm

cùm exurantur, exhalantibus. Etenim id habent commune ſingulæ Animalium ſubſtantiæ, ut inter exurendum fumum emittant olidum & olfactui ingratum; qui ſi importuno igne affatim eliciatur, ac Organis excipiatur, condenſatus is in liquores iſtos abit ac convertitur, qui Spirituum Volatilium nomine inſigniuntur, quique facultates eas facilè reportant quæ ſubjectis ſuis haud primitùs inerant; utpote qui Ignis ſolummodò Creaturæ exiſtunt, & ſinguli eorum eandem planè Virtutem cum cæteris nanciſcuntur, ex quâcunque demum ſubſtantiâ (modò Animalis ea ſit) procudantur extrahanturve.

Proximo loco animadvertendum eſt, quòd ſi paroxyſmum comitetur Dolor aliquis intolerabilis in quâcunque demum parte, aut Vomitio enormior, aut etiam Diarrhœa,

tunc

tunc præter Hyſterica jam laudata, Laudanum in uſum revocari debet, quod ſolum vires habet his ſymptomatis cohibendis prorſus pares.

At verò in iis doloribus ſedandis, qui Vomitiones excitant, cavendum eſt ſedulò, ne illi ſive Laudano, ſive alio Paregorico mitigentur, non præmiſſis debitis Evacuationibus, niſi patientiam ferè humanam omnem vicerint. Primùm, quia tanta nonnunquam ſanguinis & humorum copia eſt aggeſta (maximè in Fœminis ſanguineo, & Maſculis propriore habitu præditis) quanta Narcotici vel efficaciſſimi, ejuſque ſæpius repetiti, operationem valeat ſufflaminare. Unde in talibus ſanguis è brachii venis neceſſariò eſt extrahendus, & Catharticum eis propinandum eſt, antequam ad Laudani uſum accedamus; his enim

nim ritè peractis, quod priùs, vel in maximâ doſi exhibitum, nihil proficiebat, jam in doſi mediocri ſcopum attinget. Deinde quia multiplici experientiâ edocti ſumus, quòd quoties ægra paulatim Laudano aſſueverit, non præmiſſâ evacuatione debitâ, neceſſe habuit, ob dolorem mox ab evaneſcente remedii virtute denuo revertentem, Paregoricum rurſus ingerere, idque quotidiè ad annos aliquot continuos, doſi ſubinde per gradus auctâ; ita ut nullo modo jam à Laudano abſtinere queat, licèt omnes ab illo digeſtiones vitientur & functiones naturales debilitentur. Quamvis non ſentiam Laudani uſum ſive Cerebro, ſive Nervis, ſive Facultatibus Animalibus immediatè nocere. Judico itaque ego, quod expertus loquor, Evacuantia Anodynis debere præmitti: v. gr. Viraginibus & fœminis

fœminis in quibus ſanguis prædominatur, Vena ſecanda eſt, & alvus ſubducenda, præſertim ſi non jam à longo tempore paroxyſmo fuerint correptæ. Si verò fœminæ debiliores, & quæ temperamenti à prioribus illis planè diverſi ſunt, hujuſmodi paroxyſmo & dolore affligantur, atque eodem ſubinde haud ita pridem laboraverint, ſufficiet eorum ventriculos Congio uno, plus minùs, lactis Cereviſiati hauſto, & mox per vomitum rejecto detergere; dein largam doſin imperare ſive Theriacæ Andromachi, ſive Electuarii Orvietani, & cochlearia aliquot liquoris alicujus ſpirituoſi & guſtui non ingrati cùm paucis Laudani liquidi guttulis ſuperbibenda.

Quod ſi ægra jampridem vomuerit, antequam accerſeretur Medicus, & metus ſit ne ſi Emeticis ulteriùs ſollicitetur, in furorem agantur

ſpiritus & ægræ vires nimium dejiciantur, hoc in caſu Laudanum ſine morâ propinari debet, eo doſis modo numeroque quæ ſymptomatis magnitudinem ac durationem non tantùm exæquare poſſit, ſed & vincere.

Duo autem hîc præ cæteris diligenter ſunt notanda. Primò, quòd cùm ſemel poſt evacuationes juſtas & neceſſarias, Laudano uti cœperimus, eâ doſi, atque illâ toties repetitâ ſumendum eſt iſtud Pharmacum, donec ſymptoma omnino fuerit debellatum; interjecto tantùm ſpatiolo inter ſingulas doſes, ut quid prior præſtiterit antè noſcamus, quàm alteram repetamus. Sed de hoc fuſiùs alibi egimus. Deinceps dum Laudano morbum aggredimur, nihil prorſus movendum eſt, nihil evacuandum, cùm vel mitiſſimum illud Enema è lacte Saccha-

rato poſſit deſtruere quicquid reparaverat Paregoricum, & tam dolorem quàm vomitionem poſtliminiò revocare.

Utut verò Dolores, quod jam innuimus, ſuprà memorati importuni ſint in Anodyno efflagitando, tamen Vomitiones enormes & doſin ejuſdem longè maximam & ſæpiſſimè repetitam indicant, cùm ab inverſo motu ventriculi periſtaltico (quo in eo contenta verſus inferiora erant protrudenda) remedium Paregoricum priùs eliminetur per œſophagum, quàm opis aliquid afferre queat, niſi poſt ſingulas Vomitiones Narcoticum de novo toties quoties iteretur, idque in formâ potiſſimùm ſolidâ; aut ſi in liquidâ detur, vehiculum ita parcum eſſe debet, ut ventriculum imbuat tantùm, & præ materiæ inopiâ ab illo ſurſum evehi nequeat. v. gr. Guttæ aliquot in

cochleari

cochleari uno Aq. Cinamomi fortioris, aut ſimilis. Monenda interim eſt ægra ut ſtatim ab aſſumpto Laudano conquieſcat, ac caput præſertim quantum fieri poteſt immotum teneat; quando vel leviſſimus capitis motus præ cæteris omnibus Vomitionem provocet, unde medicamenti modò deglutiti jactura fit. Quinimo etiam ceſſante & quaſi perdomitâ Vomituritione, expedit Anodyno ad pauculos dies mane & ſerò exhibito, ceu injecto fræno, recidivam præcavere. Quod itidem poſt dolorem Hyſtericum Narcotico ſedatum, aut Diarrhœam, omnino obſervari debet.

Atque ita demum methodo jam traditâ & Dolori & Vomitioni ſymptomaticis mederi in promptu eſt; à quibus, cùm aliorum perſæpe morborum ſpeciem præ ſe ferant, Medicis faciliùs imponitur, quàm

ab aliis quibuſlibet ſymptomatis, quotquot manum medicam depoſcunt, de quo pauca ſubjungam. V. gr. in iſtâ Hyſtericæ Affectionis ſpecie jam deſcriptâ quæ Paroxyſmum Nephriticum imitatur, quis non videt quanta ſit paritas morbi utriuſque & ſimilitudo, tum quòd pars eadem utrobique doleat, tum quòd in utroque affectu vomituriant ægræ, cùm tamen à cauſis ita ab invicem variantibus pendeant, & tam impari methodo debeant ſanari, ut quod in hoc lædat, in illo juvet, & è contrà? Si enim ſive Calculus, ſive Arenulæ Renum ſubſtantiam atterentes, dolorem inferant, atque ex partium conſenſu Vomitionem, nihil æquè conducet ac prælarga & frequens Cauſæ Antecedentis per Phlebotomiam revulſio, tum ut dilatentur laxenturque meatus, per quos Calculus excludendus eſt,

Enematis

Enematis Emollientibus ſæpenumerò repetitis, aliiſque ejus generis remediis internis: Quibus Medicamenta Diuretica, & Lithontriptica addenda ſunt. Jam ſi dicta ſymptomata à Calculo nullatenus oriantur, ſed à ſpiritibus Animalibus nimiâ copiâ Renes impetentibus (quo in caſu Paregorica tantùm indicantur, nec vel Enema è mitioribus, poſt primas Evacuationes, ſine periculo injicitur) in quanto vitæ diſcrimine verſetur infelix iſta de cujus jam corio luditur, non opus eſt dicere. Idem poteſt affirmari de Affectu illo Hyſterico qui Colicam Bilioſam, vel Iliacam Paſſionem ſimulat. Hîc ubi pro conceſſo habeatur Affectum iſtum (licèt indolis omnino ſit diverſæ, imò contrariæ) Colicam Bilioſam eſſe, & ab humore acri in viſcera per Arteriarum Meſentericarum oſcula excreto

naſci (in quem errorem dolor intolerabilis, & viridis color qui in materiâ cernitur tam per os quàm per ſedem expulsâ, Medicum incautiorem & cogitationibus minùs aſſuetum haud ægrè perducant) quæ methodus tam commoda, quàm ut in contemperandâ, remediorum Refrigerantium atque Incraſſantium ope, humorum acrimoniâ operam locemus? Atque, quo humores è viſceribus exterminentur, præter Enemata quotidiana, ut Cathartica frequenter propinemus; inter cætera verò etiam Mercurium dulcem Diagrydiatis permixtum ad pleniorem materiæ morbificæ eradicationem? Quàm malè autem cum ægris agatur, quantumque eis periculum immineat, dum huic methodo inſiſtamus, ſi Affectus qui Colica Bilioſa cenſetur, re ipsâ Hyſtericus tantùm fuerit, aut Hypochondriacus,

nemini

nemini non liquet: cùm clamet experientia, quòd poſt primas evacuationes univerſales (quæ humorum putreſcentium, quos peperit ἀταξία jam ſæpe dicta, quique Anodynis obſtaculo eſſe poſſint, ſaburræ amoliendæ dicantur) nihil jam reſtat niſi ut tumultuantes ſpiritus conſopiamus, donec tandem ſymptomata evanuerint, atque iis ceſſantibus opportunè Chalybeata imperemus, vel ſi quod aliud eſt remedium quod ſanguinem accendendo atque invigorando morbum radicitùs extirpet. Meum non eſt plurimas atque ingentes illas calamitates enumerare, quas Fœminis contigiſſe ipſe novi, ubi Colica hæc Hyſterica à Bile ortum ducere exiſtimaretur. Veruntamen affirmo Evacuationes ſæpe repetitas, quæ quidem in Colicâ Biliosâ omnino indicantur, dolorem vomitumque non

ſolùm non compeſcere, ſed irritare magis, ſpirituum ſc. perturbationem, quæ vera horum ſymptomatum cauſa eſt, promovendo. Tandemque malum ad menſes aliquot prolongatum, metatheſi derepentè in cerebrum factâ, deſinit in Spaſmos, à quibus ægra brevi è medio tollitur; idque vel maximè, ubi poſt alias evacuationes diutiùs repetitas, ſuadente colore viridi eorum quæ per os è ventriculo excernuntur, Emeticum fuerit propinatum. Verbo dicam. Si quid ego obſervando didici, imprimis cavendum eſt ne Symptomata Fœminis Hyſtericis familiaria ab aliis quos ſæpe æmulantur morbis, Diagnoſi errante putentur oriri.

Hîc non eſt reticendum, quòd præter errores jam recenſitos, à quibus Fœminæ Affectibus Hyſtericis obnoxiæ de vita periclitantur, permultæ

multæ inſuper errore non minùs funeſto dictis Affectibus multantur eâ tempeſtate, quâ hic morbus, licèt ſuâ naturâ non ſit lethalis, tamen vi malorum ἐπιγινομένων ac ſubſequentium haud paucas è medio tollat. Exempli gratia: Fœmina teneriori atque infirmo corporis habitu Infantem parit, cui omnia fœlicitèr & ſecundum naturam cedunt: Obſtetrix, ſive rudis & imperita, ſive jactabunda, & quàm præclarè ſuo illa munere functa ſit palam oſtentans, ſuadet ut Puerpera paucis à partu diebus ſurgat, & ſe à lecto aliquandiu abſtineat; hæc morem gerens, ſtatim à primo corporis motu Affectione Hyſtericâ corripitur, & pro ratione quâ morbus inaugeſcit, Lochia primùm imminuuntur, deinde ſiſtuntur penitus; quorum ſuppreſſionem præmaturam longa ſymptomatum ſeries excipit: quæ,

niſi permagna tam diligentia quàm in medendo peritia intercedat, ægram brevi perimunt. Nonnunquam enim Phreneſi laborant ex hac occaſione, quæ indies efferatior reddita ſpaſmos primùm, dein mortem affert: Si verò mortem evadant, mitiùs aliquantulùm inſaniunt, quandoque ad ultimum vitæ terminum. Nonnunquam poſt Lochiorum ſuppreſſionem in Febrem incidunt, quæ vel in earum, quæ tum graſſantur, Epidemicarum caſtra tranſit, vel ab eâ ſolâ pendet origine. Adde quòd iidem Affectus Hyſterici, quibus Lochiorum ſuppreſſio imprimis debetur, jam magis ſæviunt, tanquam ex ſe denuò nati. Diu eſt à quo mihi ſubiit in mentem, quòd ex eis quæ moriuntur Puerperis, vix Decima quæque, ut modeſtè computemus, vel ex eo perit quòd vires partui neceſſariæ

eam defecerint, vel ex doloribus partum laborioſiorem comitantibus; at eo maximè nomine, quòd debito citiùs lecto exurgat, excitatis à motu illo paroxyſmis Hyſtericis, à quibus cùm ſiſtantur Lochia, mox ingens ineluctabilium ſymptomatum turba ingruit. Quamobrem iſtis quæ me audiunt ubique Author ſum, ut ad diem ſaltem Decimum uſque in lecto ſe contineant, ſi modò naturâ paulo debiliores ſint, præcipuè ſi Vaporibus, qui vulgò dicuntur, jampridem fuerint tentatæ. Præterquam enim quòd iſta, quâ in lecto fruuntur, quies à malis jam toties commemoratis eas immunes præſtet, non interruptus lecti calor ſpiritus pariter reficit tum à pariendi doloribus, tum ab evacuationibus in hoc caſu ſolennibus exhauſtos fractoſque; quinimò & naturæ ſuppetias fert, atque omnes, quas ge-

ſtationis

ſtationis tempore mulier congeſſerat, cruditates digerit & amolitur.

Verùm, ſi ab admiſſo hoc errore quodvis è dictis ſymptomatis ſupervenerit, Indicationes Curativæ eò dirigendæ ſunt, ut ſpiritus ab hoc motu jam irrequieti redditi ſedentur, & ut Lochia rurſus fluant, quandoquidem eorundem ſuppreſſio horum ſymptomatum cauſa ſit proxima atque immediata. Neque tamen huic methodo pertinaciùs inſiſtendum, ſed exhibitis aliquandiu remediis quæ in hoc caſu cum ſucceſſu uſurpari ſolent, ſi votis ea non reſpondeant, religioſè ab iiſdem temperandum eſt; cùm neque fortiora hîc locum habeant, neque in mitiorum uſu perſeverare debeamus, propter attritas & ferè proſtratas Puerperarum ita affectarum vires. Exempli gratia, ubi primùm Lochia jam ſupprimi conſtat, è re

fuerit

fuerit fœminam è veſtigio lecto addicere, mox Emplaſtrum Hyſtericum umbilico admovere, atque quamprimùm Paregoricum propinandum imperare. Hîc Laudanum, quantumlibet ſuapte indole aſtringat, cùm tamen ſpirituum perturbationem, à quâ ſolennis Lochiorum evacuatio fuerat interrupta, compeſcat, quandoque plurimùm juvare, &, Emmenagogis nihil proficientibus, Lochiorum fluxum poſtliminiò revocare poſſit. Atque hoc ſolum, ſi ſtatim à primo ſuppreſſionis indicio exhibeatur, malo par forte erit. Commodiſſimè verò Narcotica unà cum Hyſtericis & Emmenagogis propinantur; v. gr. Laudani Liquidi guttæ xiv. in Aquâ Byroniæ compoſitâ, vel Laudani in formâ ſolidâ granum unum ſemis cum ſcrupulo dimidio Aſſæ fœtidæ in Pilulas duas redactum.

ctum. Sedulò interim animadvertendum eſt, quòd ſi telo hoc ſemel miſſo ſcopum non attingamus, nec ſequantur Lochia, Opium nullo modo eſt repetendum, ut in aliis caſibus fieri ſolet ac debet: Etenim ſi reiteretur hîc Paregoricum, Lochia ita potenter ſiſtet, ut ea nullâ deinceps arte provocari queant. Hæc ſi minùs ſuccedant (interjecto horarum aliquot ſpatio, quo certiores ſimus quid iſta præſtiterint) ad medicamenta Ἐμμηναγωγὰ Hyſtericis permixta deveniendum eſt, & dein ad Enematis ex Lacte ſaccharato injectionem. Verùm quod de Opio ſuprà, hîc de Enematis dicendum eſt; niſi enim primò injectum Lochia educat, nihil prorſus à pluribus eſt ſperandum: cùm unum humores leniter ſollicitando, ut fluant Lochia efficere poſſit, plura verò eadem aliò divertant. His itaque

peractis,

peractis, (quæ tamen leviter tangenda ſunt) tutiſſimum eſt, & Prudentis Medici officium, temporis συμμαχίαν præſtolari; cùm ſingulo quoque die curationis negotium magis magiſque extra aleam ponatur, & ſi ægra Viceſſimum diem ſuperaverit, jam ferè in vado eſt. Etenim cùm à morbo, quiſquis is fuerit, jam diuturniori fœmina aliquantiſper reſpiraverit, vireſque quadantenus receperit, eam methodum valebit ferre quæ aptiſſima videbitur iſto malo averruncando quod à Lochiorum ſuppreſſione accreverat: quando remedia obſtinatiùs ingeſta, primis ne hilum promoventibus, tum ipſum morbum, tum etiam ſpirituum perturbationem, à quâ morbus oritur, augere poſſint.

Nuper Matrona, tam natalibus quàm moribus honeſtis ac probis, me ſibi Medicum volebat: huic ex

modò

modò dictâ occaſione ſtatim à partu paroxyſmis Hyſtericis affectæ, Lochia penitus defecerant. Conabar medicamentis ſuprà memoratis eadem proritare; at fruſtrà: Affectione Hyſtericâ vehementiore omnem opem medicam reſpuente. Unde, cùm ita demum eam ſalvam fore præviderem ſi nihil prorſus molirer, rem omnem Tempori, Medicorum facilè Principi ac Coriphæo, committendam cenſui. Hoc meum conſilium ad diem uſque Decimum quartum optimè illi ceſſit; quotidie enim illam inviſens, nullo die eam in pejore loco, quàm pridiè fuerat, deprehendi: Poſt hunc mulierculæ adſtantes, quas hactenus à noxa illi ſub officii ſpecie inferendâ ægrè arcueram, Maritum impellebant, ut ſine morâ ſanguinem è pede uxoris extrahi curaret: quo facto, Paroxyſmi Hyſterici adeò

invaleſcebant, ut intra paucas horas Spaſmi accederent, & non ita diu poſteà, ærumnarum requies, Mors.

Et ſi fas mihi ſit liberè quæ ſentio effari; jamdiu in eâ Hæreſi fui ut arbitrarer me, non tantùm in dictis Puerperarum morbis, ſed etiam in Acutis omnibus, ubi Curationem ab hâc illâve, quâ uti placet, methodo certò inſecuturam polliceri nequeam, & Viri & Medici Boni Probique pulchrè defungi munere, quoties nihil omnino tento, modò ægrum inviſens, illum non ſe pejùs habere hoc die quàm herì habuit comperiam, nec cras habiturum quàm hodiè conjecturâ aſſequi poſſum. Cùm ſi in ægro curando eâ methodo incedam, de cujus efficaciâ nondum mihi certò conſtet, tam ab experimento quod ex eo capturus ſum, quàm ab ipſo morbo is periclitabitur: Neque ita facilè gemi-

num

num diſcrimen effugiet, ac ſimplex erat evaſurus. Quamvis enim impræſentiarum nullum vel incipientis Convaleſcentiæ ſignum manifeſtum ſe prodat, certiſſimus tamen ſum Morbi Acuti cujuſlibet naturam non ferre ut quis eo ſemper laboret: ac proinde dies quilibet res ægri magis magiſque in tuto collocat, vel ſaltem Medico anſam præbet, ex quâ opportuniùs ac certiùs morbum feriat confodiatque, quàm in præcedentibus liceret. Quod quidem uti de Acutorum pleriſque verè affirmatur, ita præcipuè de Puerperarum morbis; quibus error vel leviuſculus fatalis eſſe poſſit; & in quibus ita parùm valeamus naturalem illam Evacuationem regere, à cujus ſuppreſſione mala, de quibus diximus, proveniunt. Sed de his plus ſatis.

Habes tandem, Humaniſſime

Vir, eorum ſummam quæ à me in hujuſce morbi ſive Hiſtoriâ, ſive Curatione hactenus fuerint obſervata. Reſtat ut ſi quid fortè peccavero, iſta minùs quàm oportuit accuratè deſcribens, veniam à te petam; tum ut opellam hanc, eo animo exaratam ut gratias tibi referrem quòd alia noſtra conamina, qualia qualia illa fuerint, tuo calculo probare haud dedigneris, æqui bonique conſulas. Quæ quidem Gratulatio mihi ita raro obvenit, ut vel nihil prorſus ab hominibus ſim promeritus, vel candidi ingenuique iſti, quos eâ mentis præſtantiâ natura effinxit ut grati eſſe norint, perpauci ſunt; Vix totidem quot *Thebarum portæ vel divitis oſtia Nili*. Quo non obſtante pergo adhuc, imò & pergam, in ediſcendâ promovendâque quoad potero Methodo Curandorum morborum, atque iis, qui me

minùs in Praxi valent (ſi qui ſunt ejuſmodi) inſtruendis. Famæ meæ interim arbitrium penes alios ſit. Æquâ enim lance & ſcrupulosè expendens, Homineſne juvare præſtet, aut ab iiſdem celebrari, prius illud præponderare comperio, & maximi ſanè momenti eſſe ad Animi Tranquillitatem; Famam verò populique halitum plumâ leviorem aut bullâ, atque umbrâ inſomnii magis evanidum. Quod ſi opes ejuſmodi nominis celebritate partæ majus aliquod pondus habere videantur, fruantur illis per me licet, qui jam corraſerint; Meminerint tamen Mechanicorum nonnullos, artes vel ſordidiſſimas exercentium, uberiorem quotidiè quæſtum facere, & majorem Auri Argentique vim poſteris legare; neque tamen in hoc Brutis Animalibus ſuperiores evadere, qui ſibi ſuiſque pro ſua indole proſpiciunt;

unt; &, ſi recta ex animi arbitrio & virtute nata excipiamus, (quorum non eſt capax Brutorum natura) hos planè exæquant Belluæ, imò & alios omnes qui non eum ſibi vitæ ſcopum proponunt ut proſint quamplurimis. Commendatum me habeas, rogo, Viro ſagaci & eruditiſſimo Domino D. *Kendrick*, tibi mihique amiciſſimo; utpote cui debeam quòd tuum in me ita propenſum animum reſciverim, eamque quâ me complecteris amicitiam, eo internuntio, didicerim. Conabor quantum in me eſt, mutuas officiorum vices reddere, & par pari referre, utpote qui ſim jure meritoque, Vir Digniſſime,

Tibi Devinctiſſimus, Tuique ſemper Studioſiſſimus

Londini,
Jan. 20. 168$\frac{1}{2}$.

Tho. Sydenham.

FINIS.

Errata Typographica Lector ſic corrigat.

PAg. 18. lin. 11. leg. *ceu*, p. 22. l. 1. leg. *appellunt*, p. 23. l. 20. leg. *ſanguini*, p. 26. l. 1. leg. *ſpirituoſis*, p. 34. l. 12. leg. *ſervato*, p. 36. l. 16. leg. *ſudorem*, l. 20. leg. *extrudimus*, p. 42. l. 2. leg. *integrum*, p. 133. l. 13. leg. *tam animi quàm corporis*, p. 152. l. 14. adde (*poſt Caſtor. gr.* xv.) *Aſſæ fœtid.* ℈ß.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON
11, CHANDOS ST. CAVENDISH SQ.
ESTABLISHED 1773